

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

TEJA REBA
LJUBLJANČANKA,
KI SOUSTVARJA
KULTURO MESTA
PRIHODNOSTI

Ljubljana

NA POLJANSKI CESTI JE PEK, KI JE BIL PREJ AMERIŠKI MARINEC. RAZKRIVAMO,
ZAKAJ NA ŠMARNI GORI ZVONI OB POL POLDAN, S KOLESOM SPOZNAVAMO LJUBLJANICO,
PA DOBIMO SE NA PLAC', A PRAV?

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Revija Ljubljana, oktober 2020

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj: župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor: Marjan Sedmak (predsednik), Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik: dr. Uroš Grilc

Kontakt: 051/398 843, glasilo.ljubljana@ljubljana.si

Redaktorica: Živa Čebulj

Lektorica: Renata Vrčkovnik

Vsebinski koncept, oblikovna zasnova, uredniško svetovanje in prelom: PM, poslovni mediji

Naslov uredništva: Revija Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana

Tisk: Salomon d. o. o.

Naklada: 126.000 izvodov

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Revijo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797X

- 03 Kaj lahko naredimo?** Podžupanja med drugim svetuje, da se pogostejše smejimo. Tako bomo te čase tudi lažje preživeli.
- 04 Nadstrešnice LPP zelenijo.** Čebele so dobile novo zavetje in možnost za pašo.
- 05 Ko stopimo skupaj.** V Besnici je 20 vaščanov prenovilo informativni kotiček ob vstopu v vas.
- 06 Muste.** Od Novih Fužin do Štepanjskega naselja se vzporedno z Ljubljano vije sprehajalna pot.
- 07 Z ljubeznijo iz Šiške.** V domačem ateljeju nastaja unikaten, ročno izdelan nakit iz zlata, srebra in draguljev.
- 08 Za vsakega nekaj.** Med drugim lahko v muzeju obiščete prve slovenske industrijske robote.
- 10 Ljubljancanka.** Pogovor s Tejo Reba, umetniško direktorico kandidature mesta Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture 2025.
- 14 Bodimo boljši! Saj znamo!** Že od epidemije naprej je opaziti številne nepravilnosti v zvezi z ravnanjem z odpadki.
- 15 Prenavljamo. Za vas.** Začela se je prenova Ceste dveh cesarjev.
- 16 Prej ameriški marinec, zdaj ljubljanski pek.** Na Poljanski cesti sta Matt in Ksenija skupaj odprla pekarno Malo drugače.
- 17 Pogled skozi okno.** Mlada Majda Sepe, slovita Ljubljancanka, je živel na Ljubljanskem gradu.
- 18 Tujerodne vrste ogrožajo našo naravo.** Ampak pri njihovem odstranjevanju pomagajo številni prostovoljci.
- 19 S kolesom ob Ljubljani.** In to kljub nepredvidljivemu oktoborskemu vremenu. Kaj smo videli?
- 24 Koronavirus.** Tri razmišljanja o odnosih, odgovornosti in zdravju v teh časih.
- 26 Med stojnicami in pod arkadami.** Osrednja ljubljanska tržnica ni pomembna samo za preživetje, temveč tudi za dobro počutje.
- 30 Na toplo.** Kako Energetika Ljubljana skrbi za to, da nam je pozimi doma toplo.
- 32 Štipendistka MOL.** Kristina Oberžan je bila med študijem nepogrešljiva na koncertih štipendistov in na protokolarnih dogodkih Mestne občine Ljubljana.
- 34 Rajski vrt.** Z direktorjem ljubljanskega botaničnega vrta smo poklepetali o vse večjem zanimanju za sobne rastline.
- 36 Hvala, ker me ohranjate pri življenju.** Začnimo spet sobivati skupaj z drevesi.
- 37 Vila Zlatica.** V začetku prihodnjega leta se ji obetajo boljši časi – njena obnova je v polnem teku.
- 38 Turisti pred domačim pragom.** Potep po mestu z Esadom Babačičem.
- 40 Na dvorišču mir.** Kjer se mestni vrvež umiri in nam ostane več časa, da prisluhnemo energiji dvorišč in se zazremo v njihove detajle.
- 42 Tamladi.** Nasilje je le klik stran.
- 43 Tamlajši.** Devetošolka se sprašuje, zakaj učbeniki prenašajo virus, zvezki pa ne.
- 44 Mestni svet.** Poročilo s 15. seje Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana.

ZA ZAČETEK

Tjaša Ficko

podžupanja Mestne občine Ljubljana

Kaj lahko naredimo?

Ko so mi zaupali oktobrski uvodnik za prenovljeno Ljubljano, sem bila prepričana, da ga lahko napišem, ne da bi omenila virus na k. Po nekaj poskusih se je izkazalo, da je izziv večji od začetnega optimizma. Katerokoli temo sem izbrala, vsega se je virus vsaj dotaknil, če že ne spremenil do neprepoznavnosti, predvsem področja, kot so industrija srečanj, mestni turizem, uprizoritvena dejavnost ali glasbena industrija.

Razlog mnogih frustracij je – poleg strahu pred okužbo – predvsem, da ne moremo določiti, koliko časa bodo te razmere trajale. Če bi bil znan datum točke nič, ko bo spet tako, kot je nekoč bilo (ali sploh kdaj bo?), bi bila današnja realnost v mnogih pogledih bistveno lažje obvladljiva. Žal nam ta prestiž ni dan in se bo treba znati brez njega. Svet se vrti naprej. Ljubljana celo pospešeno: v tem trenutku spremljamo izvedbo kar 158 investicijskih projektov za še večjo kakovost življenja v mestu, kar me izjemno veseli.

Vsak dan nam sporočajo nove omejitve, prepovedi in usmeritve, kako naj odslej živimo drugače, zato so strah, nervoza in tesnoba, ki se pojavljajo, do neke mere pričakovani in tudi razumljivi. Toda če jih bomo znali obvladovati, se bomo lažje usmerili v prihodnost in našli nove rešitve. Pozornost lahko zavestno usmerimo v tisto, česar si ne bomo pustili vzeti, ne glede na to, kar bo prinesel jutri. Za kaj si bomo vztrajno prizadevali? Kaj narediti, da se naša družba kljub vsem izzivom ne bo

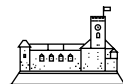
nepovratno spremenila na slabše? Katera je tista osnova, od katere ne smemo odstopiti? Empatija. Čuječnost. Medsebojno spoštovanje. Živeti skupaj in spoštovati vse različnosti. Prijaznost. Kako lepši je svet, ko znamo in želimo biti drug z drugim prijazni. In nežnost. V poslu in politiki včasih prepoznana kot šibkost, pa ni. Nežnost ne izključuje ne vztrajnosti, ne odločnosti ali samozavesti, niti poguma. Vse to pa danes potrebujemo.

Skupaj si prizadevajmo, da med nas ne bodo ostro zarezali ne pretiran individualizem, ne egoizem, nestrpnost, grobost ali celo sovraštvo. Našteto ne sme postati temelj naše družbe – slaba in hkrati dobra novica je, da bo rezultat odvisen od nas in naših dejanj. Na svojih plečih nosimo odgovornost za to, kar bomo spodbujali in česar ne bomo dopustili.

Krepimo sodelovanje ter skupaj iščimo najboljše rešitve. In predvsem delajmo dobro. Vztrajajmo v predanem in odgovornem delu ter trajnostnem in spoštljivem odnosu do narave. Le s proaktivno skrbjo za naš planet ga bodo v vsej lepoti lahko doživele tudi generacije, ki šele prihajajo.

Odslej bodo mnoge poti občutno drugačne, tudi zahtevnejše, a naše skupne vrednote naj ostanejo enake. Bolj ko jih bomo spodbujali, delili in branili, lažje bomo kot družba preživeli in se razvijali. In pogostejše se nasmehnimo. Kako preprosta gesta, ki ima pogosto verižni učinek!

Želim nam veliko zdravja.

UTRINKI NAJLEPŠEGA MESTA

Nadstrešnice LPP zelenijo

Mojca Grizold

Ljubljana postaja še bolj (o)zelen(el)o mesto, čebele pa so dobile novo zavetje in možnost za pašo. Strokovnjaki iz botaničnega vrta so namreč (dobesedno) zavihali rokave in med drugim na nadstrešnico LPP-postajališča Gornji trg posadili medovite rastline, vzgojene v Botaničnem vrtu, ki prenesejo sušo in visoko količino sevanja. Zelene nadstrešnice pa ne bodo koristile le čebelam, ampak bodo pozitivno vplivale tudi na okolje, saj delujejo tudi kot požiralnik meteorne vode in zmanjšujejo učinek toplotnih tokov.

Ko stopimo skupaj

Staša Bizjak

Poznate projekt Zunaj? Namenjen je prebivalcem, ki v svoji okolici opazijo majhne stvari, ki bi jih želeli spremeniti, da bi bila njihova soseska še prijetnejša. Najbolj oddaljena med letos izbranimi pobudami je Besnica, 13 kilometrov vzhodno od Ljubljane. Ko se boste v vas pripeljali iz Sostrega, boste za znakom z napisom Besnica na desni strani opazili prenovljeni kotiček: informativno tablo o vasi, klop in mizo za postanek, izvir vode ter oranžno hiško, v kateri je nekoč občasno obratoval zobozdravnik. »Pri prenovi je sodelovalo več kot 20 sovaščanov,« je povedal pobudnik lokalne akcije Srečko Kravcar in z nasmehom dodal: »Besnica je priljubljena točka na kolesarski poti. Med epidemijo sem naštel kar 72 kolesarjev v štirih minutah.«

Muste

Mojca Grizold

Od Novih Fužin in vse do Štepanjskega naselja – prebivalcem tega območja se v mislih zagotovo prikaže čudovita sprehajalna pot, ki se vije vzporedno z Ljubljano in pomeni sožitje narave med blokovskimi naselji. Na tej poti se nahaja ena večjih zelenih pridobitev v Ljubljani, družinski park Muste. Projekt je na pot prinesel mnogo koristi, kot so nove klopi in ležalniki za sprostitev ob reki, igrišče z igrali, novi pasji park, urbani javni sadovnjak in drevored s 14 zasajenimi parkovnimi drevesi. Poimenovanje ima zgodovinsko sled, saj gre za najstarejše znano zapisano poimenovanje tega območja.

Z ljubeznijo iz Šiške

Mojca Grizold

V svojem domačem ateljeju v Šiški ob delu včasih posluša glasbo, drugič zvočno knjigo, pridejo pa trenutki, ko za koncentracijo potrebuje popolno tišino. Rezultat tega je unikatni, ročno izdelani nakiti iz zlata, srebra in draguljev. Uporablja kombinacijo tehnik, kot so vlivanje in rezljanje voska, emajliranje, ciziliranje in kovanje. Uršula Rihtar je Ljubljanka, ki že več kot deset let skozi oblikovanje nakita izraža svojo ljubezen do narave in živali. Vsak kos je oblikovan z namenom, da traja, in upanjem, da bo potoval iz generacije v generacijo. »Najlepše je, ko izdelek zaživi na človeku,« pravi.

ZA VSAKEGA NEKAJ

KAJ SE SKRIVA ZA DEVETIMI GORAMI?

Jelka Šutej Adamič

Z zgodbami se kratkočasimo, zabavamo, razlagamo, prenašamo izkušnje in modrost, vzgajamo in se odzivamo na družbene spremembe. Slovenci imamo bogato pripovedno izročilo, med našimi predniki je krožilo nešteto pravljic in pripovedk. O tem se lahko prepričate na razstavi v **Kazematah na Ljubljanskem gradu**. Razstava o slovenskem pripovednem izročilu avtoric Anje Štefan in Irene Matko Lukan postopoma osvetljuje pripovedni svet. Odraslim in otrokom omogoča, da zlezemo v lonček Mojce Pokrajculje ali da se poigramo s frnikolami Povodnega moža. Obiskovalci razstave so tako domači kot tuji, nam je povedala Janja Rozman z Ljubljanskega gradu. »Domači obiskovalci pravijo, da jim razstava zbuja nostalgijo po časih, ko so se tudi sami srečevali z bogastvom naših pravljic in pripovedk, in se zdaj spet srečujejo z njimi, ko jih berejo svojim otrokom, vnukom. Tuje obiskovalce pa očarajo tako grajske Kazemate kot dejstvo, kako bogato pripovedno izročilo imamo Slovenci.«

www.ljubljanskigrad.si/dogodki/za-devetimi-gorami

ROBOTI V LJUBLJANI

dr. Orest Jarh, dr. Barbara Juršič
in Barbara Rezar Grile

Letos mineva 100 let, odkar je češki pisatelj Karel Čapek v drami R. U. R. prvi uporabil besedo robot, in 100 let od rojstva Isaaca Asimova, ki je v delu Jaz, robot postavil tri zakone robotike. Sicer je od besede do delujočega robota preteklo nekaj vode, a Slovenci na tem področju nismo dosti zaostajali za tehnološko razvitejšim svetom. Srce razstave in kataloga Robot.si za celo družino v **Tehniškem muzeju Slovenije**, ki se nahaja v idiličnem okolju Ljubljanskega barja, v **Bistri pri Vrhniki**, so prvi slovenski industrijski roboti. Otroci in otroci po srcu pa bodo lahko iz velikih kock sestavili robota, narisali strip in glasovali za najljubšega robota iz sveta filmov in risank. Tehniški muzej Slovenije pripravlja bogat spremljevalni program, zato ga ne pozabite spremljati na njihovi spletni strani in družabnih omrežjih.

Na Institutu Jožef Stefan so med drugim izdelali prvega robota, ki je sposoben samostojno smučati po neznani smučarski progi.

www.tms.si/event/razstava-robot/

Kaj imajo skupnega WC-splakovalnik, veriga za kolo in Nikola Tesla? Vsak ima svoje mesto v prazgodovini robotike.

V MUZEJ NA TRAMVAJ

Lena Kreutz

Najstarejši Ljubljančani se zagotovo spomnite tramvaja, ki je skoraj 60 let vozil po ljubljanskih ulicah. »Tramvaji, ki so jih izdelali v ljubljanskem podjetju Električna cestna železnica (ECŽ) v letih 1939 in 1940 po načrtih prof. Feliksa Lobeta in kasneje, leta 1947, po načrtih inženirja Dušana Krapeža, so bili nesporen dokaz visoke tehniške usposobljenosti naših delavcev, mojstrov in seveda inženirjev,« meni dr. Tadej Brate, industrijski arheolog in strokovnjak za varstvo tehniške dediščine, ki ima nemalo zaslug za to, da si lahko tramvajsko prikolico danes ogledamo v **Tehniškem muzeju Slovenije**. Ste si jo že?

www.tms.si

FELLINI

Živa Čebulj

Kdo od filmskih zanesenjakov si ne bi želel ogledati osebnih predmetov filmskega velikana Federica Fellinija, njegovih družinskih fotografij in fotografij s snemanja, njegovih risb

ali kostumov iz njegovih filmov? Vse to in še več si boste lahko filmski navdušenci pogledali na prvi razstavi v **novih razstavnih prostorih Slovenske kinoteke na Miklošičevi cesti 28**. Otvoritev razstavnih prostorov bo v četrtek, 22. oktobra, z gostujočo razstavo Stoletnica. Fellini po svetu. Isti večer se bo v dvorani Kinoteke začela tudi celostna retrospektiva Fellinijevega filmskega opusa s spremljajočimi dokumentarnimi filmi, pogovori in drugimi dogodki.

www.kinoteka.si

ZAKAJ NA ŠMARNI GORI ZVONI OB POL POLDAN?

Dušica Kunaver

Druga polovica 15. stoletja. Sobotno dopoldne. Na šmarnogorski Grmadi spet gori v opozorilo, da prihajajo Turki. Vaščani okoliških vasi, zbrani za obzidjem šmarnogorskega tabora, so bili v veliki nevarnosti. Turški jezdeci so se namreč bližali sedlu med Šmarno goro in Grmado. »Ko bo ura v cerkvi zvonila poldan, bo moj konj zobal oves z oltarja v cerkvi!« se je tedaj pobahal aga, poglavar turške čete. Ura je bila ravno pol dvanajstih. V tistem trenutku pa se je nebo nad Šmarno goro

stemnilo, nastal je silen vihar, in kot bi zrastle iz zemlje, se je pred osuplimi Turki pojavil mož v beli obleki in z ognjenim mečem v roki. In prestrašeni Turki so se razbežali. Hvaležni kmetje so v spomin na čudežno rešitev zgradili kapelico sveti soboti, ki stoji še danes. V šmarnogorski cerkvi pa še danes vsak dan zvonijo poldan ob pol dvanajstih.

ŠMARNI GORA:
LPP 8 iz postajališča Šmartno

POGOVOR

Manca Krnel

LJUBLJANČANKA

Ne dolgo nazaj aktivna ustvarjalka, ki je občinstvo vedno znova začarala s svojim pronicljivim električnim pogledom. Danes enako električna umetniška direktorica kandidature mesta Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture (EPK) 2025 in še programska direktorica pravkar končanega letnega festivala Mesto žensk. Poleg teh dveh visoko na družbeno lestvico vpetih nazivov je Teja Reba utelešenje boja, ki ga ženske ne glede na stopnjo demokratičnosti družbe bijemo konstantno in s katerim nikoli ne mislimo prenehati.

Črt Piksi

Kako široko je vaše
poznavanje stopnje
enakosti med spoloma,
lahko preverite
s simpatičnim kvizom
#vsakdan8marec.
Najdete ga
na spletni strani
[www.cityofwomen.org/
sl/content/
vsakdan8marec](http://www.cityofwomen.org/sl/content/vsakdan8marec).

Kje Tejo Reba najdemo zvečer?

Po 22. uri? (smeh) V zadnjem času v pisarni pred računalnikom.

Katere so vaše najljubše lokacije v mestu? Za sprehode, sestanke, večerje, nakupe, prireditve in zabave?

Delam v kulturi, tako da so mi najljubša kulturna prizorišča. Posebno nostalgичno vez imam s Kinoteko, ki je bila v srednji šoli moj drugi dom, pa seveda s Staro mestno elektrarno, v kateri sem dolga leta ustvarjala.

Ljubljana je odlična za sprehode. Obožujem Golovec. Sicer se dnevno sprehajam predvsem od doma do pisarne, na srečo ob Ljubljani. Nakupujem malo in v bližini doma. V Mostah imamo fino tržnico, nedaleč stran Center ponovne uporabe.

Odraščala sem v Parizu in od tam verjetno ohranila posebno ljubezen do večerij in zabav pri prijateljih. Pred karanteno so bile takšne večerje pri meni doma nepogrešljive. S tremi otroki je to tudi edina zares izvedljiva oblika zabave. (smeh)

Ste programska direktorica festivala Mesto žensk. S svojo močno grafično podobo dveh XX v mesto vstopa že 26 let. Tega Ljubljancanke in Ljubljančani gotovo nismo prezrli. Ne vemo pa zares, kdo in kako močne ste ženske v ozadju? Kako vam gre? Kdo vse ga omogoča?

Prvi festival leta 1995 je spodbudil Urad za žensko politiko, prva in dolgoletna direktorica festivala je bila Uršula Cetinski, vendar je s festivalom povezanih res ogromno žensk. Premalo prostora je, da bi naštela vse. Danes je v ožji ekipi šest redno zaposlenih, zunanjih sodelavk in sodelavcev pa še štirikrat toliko. Zelo sem zadovoljna. Mesto žensk je v zadnjih letih dobilo več mednarodnih priznanj. Poleg festivala trenutno izvajamo še šest večletnih mednarodnih projektov, za katere smo dobile podporo Evropske komisije. Drugi del sredstev pridobivamo od ministrstva za kulturo, ministrstva za javno upravo in MOL-a. Kontinuirano sodelujemo tudi s tujimi predstavništvi, med njimi izstopata Goethe in Francoski inštitut v Ljubljani. Festival pa omogočajo tudi naši stalni partnerji, javni

“NAJ BO LJUBLJANA MESTO, KJER SKRBIMO ZA VSE LJUDI, KI V NJEM PREBIVAJO. BODISI ZA TISTE, KI NOSIJO PETE, ALI ZA TISTE, KI SO NA VOZIČKIH.”

zavodi in nevladne organizacije iz Ljubljane. Program je odsev skupnega dela.

Še kaj nastopate?

Z umetniško kariero sem sicer prekinila pred petimi leti, ne pa z ljubezenskim odnosom do umetnosti.

Odlična ideja, ki je del izobraževalnega programa Mesta žensk, je kviz o feminizmu. Verjetno je ta posledica ugotovitve, da o tej temi ljudje razmeroma malo vedo. Je glavna naloga Mesta žensk seznanjanje širše družbe s feminističnimi temami? Kako s programom nagovarjate ciljne skupine zunaj svojega ozkega jedra?

Jedro ni tako ozko: več kot polovica svetovnega prebivalstva so ženske! Sicer pa z našimi vsebinami nagovarjamo ljudi vseh spolov in starosti. Pravice žensk so človeške pravice. Spolno nadlegovanje ali nasilje je problem, s katerim se moramo ukvarjati vsi. Spolni

stereotipi omejujejo vse spole. Vidnost in prepoznavnost žensk v kulturi, enaki pogoji in plačilo za delo ter enake možnosti za napredovanje po družbeni lestvici so teme, ki jih moramo, kot demokratična družba, vzeti resno. Kviz je način, kako spodbuditi debate med mladimi. Po eni strani želimo negovati zgodovinski spomin, saj so bili vsi napredki izbojevani, vemo pa tudi, da so pravice (tudi tiste priborjene) ljudem lahko zelo hitro odvzete. Po drugi strani želimo mladim predstaviti, da je v družbi še veliko diskriminacije in neenakosti, naloga vseh je, da jih odpravimo.

Imate kakšno sporočilo, ki velja le za Ljubljancanke? Je Ljubljana mesto žensk?

Moje sporočilo je enostavno in za vse – naredimo vse, da bo Ljubljana še bolj strpna, solidarna, dostopna, raznolika. Naj bo Ljubljana mesto, kjer skrbimo za vse ljudi, ki v njem prebivajo. Bodisi za tiste, ki nosijo pete, ali za tiste, ki so na vozičkih. Za tiste, ki čakajo na papirje, ali za tiste, ki spijo na ulicah. Za tiste, ki ne govorijo slovensko, in za tiste, ki so osamljeni. Za tiste, ki imajo roza lase ali ruto na glavi. Mesto delamo prebivalke in prebivalci.

Postali ste umetniška direktorica kandidature mesta Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture 2025. Kaj kandidatura EPK 2025 prinese mestu Ljubljana in kaj bomo Ljubljancani imeli od tega?

Evropska prestolnica kulture je priložnost, da skupaj s prebivalkami in prebivalci mesta poiščemo odgovore na vprašanje, kakšno prihodnost si kot družba želimo. Zato iščemo sinergije med kulturo, znanostjo, socialo, gospodarstvom in spodbujamo sodelovanja, ki so ključna pri oblikovanju sodobne in solidarne vizije mesta, regije, države, Evrope prihodnosti.

Poleg vrhunskega kulturno-umetniškega programa, ki bo izveden v letu 2025, bomo v Ljubljani in ljubljanski urbani regiji pridobili nove sodobno opremljene prostore, spodbujali prenos znanj in veščin in s tem zagotovili nova delovna mesta. Leta 2025 bomo postali evropska kulturna metropola, ki bo privabljala mnogo obiskovalk in obiskovalcev s celega sveta.

Kaj je po vašem konkurenčna prednost Ljubljane kot EPK 2025?

Stavimo na kulturo bivanja, kulturo sodelovanja in kulturo raznolikosti. Kandidiramo s podporo 25 občin ljubljanske urbane regije. Od tega si obetamo veliko. Gre za razvojni projekt, ki bo transformiral

celotno regijo, obrnil migracijske tokove iz centra v okolico, spodbudil nastanek novih kreativnih središč in delovnih mest zunaj Centra, bogato naravno in kulturno dediščino pa povezal z inovativnimi sodobnimi praksami. Verjamemo, da lahko celotni regiji vdahnemo novo kulturno identiteto, jo še bolje umestimo v skupni evropski prostor in ovrednotimo naše potenciale.

Kaj kot umetniška direktorica kandidature za EPK LJ 2025 počnete? Kako teče vaš dan?

Sestajam se s partnerji, producenti, umetniki in obiskujem lokacije. Veliko časa preživim pred računalnikom in na zoom sestankih, kjer usklajujemo programe. Razvijam ideje in pišem projekte. Pripravljamo namreč obsežno prijavno knjigo, ki jo bo ocenil mednarodni panel strokovnjakov. Panelu moramo potem tudi v živo predstaviti našo kandidaturo in jo zagovarjati. Priprave so intenzivne in zahtevne, saj konkuriramo še z drugimi slovenskimi mesti, ki imajo prav tako odlične ideje.

Vseh problemov, ki jih Ljubljancani zaznamo, se z eno kandidaturo, čeprav bi si to zelo želeli, verjetno ne da rešiti. Katere ožje cilje ste se v krogu skupine, zadolžene za prijavo, odločili doseči?

Naš cilj je, da kultura postane prioriteta vseh javnih politik mesta, ker smo prepričani, da lahko ponudi ključne odgovore na socialne, ekonomske, politične, okoljske, prostorske, zaposlitvene, pa tudi stanovanjske izzive. Hkrati se zavedamo, da bo Ljubljana morala odigrati ključno vlogo v odnosu do cele države, to je postalo še bolj očitno po marcu 2020 in pretresu, ki ga je doživel kulturni sektor. Evropska prestolnica kulture nam lahko pomaga,

da inovativne rešitve razvijamo skupaj z drugimi evropskimi mesti, mednarodnimi partnerji, prebivalkami in prebivalci Evrope.

Kako ostajate na tekočem z dogajanjem v kulturi? katerim prireditvam, festivalom sledite? Česa v jeseni ne smemo zamuditi?

Velik del letošnje produkcije bom, žal, zamudila zaradi prenapolnjenega urnika. Spodbujam pa vse, da nakupujejo knjige, hodijo v gledališče, muzeje, galerije in v kino. Prizorišča skrbno upoštevajo priporočila NIJZ. Ob fizični razdalji in v čistih prostorih lahko uživamo odlične programe, ki jih za nas organizirajo producenti. Umetnost nas bogati, zato je ne zanemarimo!

RAVNANJE Z ODPADKI

Nina Sankovič

Kaj se (nam) je zgodilo v zadnjih mesecih? Pozabili smo na pravila, pozabili smo na spoštovanje okolja in someščanov. Že od epidemije naprej pri Voki Snagi opažamo številne nepravilnosti v zvezi z ravnanjem z odpadki. Kosovni odpadki, vreče mešanih odpadkov, odpadni karton in plastična embalaža se premnogokrat znajdejo kar zraven zabojnikov na ekootokih ali zraven podzemnih zbiralnic. Ponekod zaradi tega nastajajo prava črna odlagališča, ki negativno vplivajo na kakovost življenja nas vseh, kazijo podobo našega lepega mesta in dodatno obremenjujejo komunalne delavce.

BODIMO BOLJŠI! SAJ ZNAMO!

Nekaj nam je povsem jasno – skrb za odpadke in urejeno okolico je timsko delo. Je delo Voke Snage, ki skrbi za zbiranje odpadkov, njihovo predelavo in pot v tovarne za recikliranje. Je delo nas, prebivalcev in zaposlenih v Ljubljani, ki smo ključni pri tem, da nastane manj odpadkov. S tistimi, ki nastanejo, pa ravnajmo pravilno: odložimo jih v ustrezen zabojnik, odpeljimo v zbirni center ali naročimo kosovni odvoz. Skupaj zmoremo Ljubljano vnovič narediti urejeno in čisto ter pokazati spoštovanje do drugih in narave.

Pa pojdemo od začetka ...

- 1 Obveznost vseh občanov je, da svoje odpadke pravilno ločujete. Kadar ne veste, kam sodi vaš odpadek, si pomagajte z e-abecednikom odpadkov na www.mojiodpadki.si. V primeru nepravilnega ravnanja z odpadki vas z obvestilom na zabojniku opozori Voka Snaga. Če se nepravilnosti ponavljajo, Voka Snaga
- 2 obvesti Inšpektorat MU MOL, ki je pristojen za nadzor in ki za nepravilnosti lahko izda tudi globo.

- 3 Odpadke odlagajte v zabojnike in ne okoli njih. Občinska zakonodaja prepoveduje odlaganje kosovnih odpadkov, zelenega odreza, gradbenih odpadkov in odpadkov v vrečkah ali škatlah ob zabojnikih.
- 4 Voka Snaga je zadolžena za določanje velikosti zabojnikov svojih uporabnikov. Če zaposleni opazijo, da se ob zabojnikih pojavljajo dodatne vrečke, da je zabojnik večkrat zapored poln in njegov pokrov odprt, je to znak, da velikost zabojnika ne zadostuje potrebam uporabnika. Zato lahko zabojnik zamenjajo z večjim, in to brez vašega predhodnega soglasja.
- 5 Za praznjenje zabojnikov morajo zabojniki na dan odvoza do 6. ure zjutraj stati na prevzemnem mestu (sicer pa so postavljeni na zbirnem mestu, ki je na zasebni površini). Prevzemno mesto je mesto na robu javne površine, kjer se smetarsko vozilo lahko ustavi in izprazni zabojnike. Bodite pozorni, da vaše parkirano vozilo ne otežuje ali onemogoča dostopa do njih. Če je treba, obrežite drevje in grmovnice, ki ovirajo preglednost cestišča.
- 6 Ker so za odpadke odgovorni tisti, ki jih povzročajo, poskrbite, da jih boste pravilno ločevali in odlagali. Če opazite, da drugi ravnajo nepravilno, se lahko obrnete na Inšpektorat MU MOL (telefonska številka: 01 306 16 00, e-naslov: glavna.pisarna@ljubljan.si).

Več informacij o storitvah Voke Snage lahko najdete na spletni strani www.vokasnaga.si. Lahko jim tudi pišete na vokasnaga@vokasnaga.si ali pa pokličete v Center za pomoč in podporo uporabnikov na telefonsko številko **01 477 96 00**.

Inšpektor ozavešča

Poznate bonton ob obisku pokopališča? Obnašanje posameznikov ureja Odlok o pokopališkem redu.

Najemniki grobov naj skrbijo za urejen videz groba vse leto.

Na pokopališče ni dovoljeno iti v spremstvu psa, razen če gre za pse vodnike, službene pse policije ali pse reševalne enote.

Na pokopališče ne dostopajmo z vozili, tudi s kolesom ne.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Mestna občina Ljubljana vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrt prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer s spletno aplikacijo Nepremičnine MOL (www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol). DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

Parkirna mesta v parkirni hiši Kozolec II
Dvorakova ulica 2, Ljubljana
Vrednost: 30.500 €/parkirno mesto z DDV

KAŠELJ

Izklicna cena: 169.200 €
Zemljišči s parc. št. 330/1 in 324/4 v skupni izmeri 1.128 m²

KAŠELJ

Izklicna cena: 398.800 €
Zemljišče s parc. št. 106/15, k. o. Kašelj v izmeri 1994 m²

KAŠELJ

Izklicna cena: 131.250 €
Zemljišče s parc. št. 96/11 v izmeri 875 m²

BEŽIGRAD

Izklicna cena: 487.750 €
Zemljišča s parc. št. 804/3, 804/4 in 808/2 v skupni izmeri 1951 m²

BEŽIGRAD

Izklicna cena: 2.449.340 €
Zemljišča s parc. št. 1324, 1347/5 in 1332/2 v skupni izmeri 5.974 m²

SLAPE

Izklicna cena: 185.400 €
Zemljišče s parc. št. 876/9 v izmeri 927 m²

PRVA EKOSVEČA

Priziganje sveč, posebno ob dnevu spomina na mrtve, ima velik pomen. V podjetju ŽALE so v Plečnikovi cvetličarni med prvimi v Sloveniji ponudili ekološko biorazgradljivo svečo Evergreen, ki ne obremenjuje okolja. Njen ostanek se namreč odloži v zabojnik z razgradljivimi odpadki. Sveča je iz rastlinskega voska, katerega biorazgradljivost je potrdil tudi Nacionalni kemijski inštitut v Ljubljani.

Ohišje je iz tankega furnirja lesa slovenskih gozdov, a je sveča vseeno ognjevarna. Tanki les prepušča naravno toplo svetlobo ter omogoča, da material v različnih vremenskih razmerah ostane nespremenjen.

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci!

Rdeči križ Slovenije - Območno združenje Ljubljana vas obvešča, da se potrebe po krvi povečujejo, zato vas vljudno vabimo, da se naročite na odvzem. Predhodna najava je obvezna, saj zagotavlja varno okolje za vse udeležene. Če želite darovati kri, pokličite 051 672 147 ali 051 389 270 in se dogovorite o uri prihoda z Zavodom za transfuzijsko medicino. www.ztm.si

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Začela se je prenova Ceste dveh cesarjev

V ponedeljek, 12. oktobra 2020, se je začela prenova Ceste dveh cesarjev na odseku od Ceste v Mestni log do Barjanske ceste. Dela bodo potekala predvidoma do 30. avgusta prihodnje leto. Zaradi del bo omenjena cesta zaprta za ves promet, zato vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje.

Z deli smo začeli v križišču Ceste dveh cesarjev in Ceste v Mestni log, nato pa bomo zaporo pomikali proti vzhodu. Cesto bomo rekonstruirali, po prenovi bosta na obeh straneh urejena kolesarska steza in pločnik. Poleg kanalizacije bomo uredili tudi javno razsvetljavo, plinovod in kabelsko kanalizacijo. Na sedanjem križišču Ceste dveh cesarjev in Ceste v Mestni log bomo uredili krožišče, s katerim bomo poskrbeli za boljšo pretočnost prometa.

Izvajalci del so Komunalne gradnje, d.o.o.

Zaradi del bo cesta zaprta za ves promet, omogočen bo le lokalni dovoz za stanovalce. Transitni promet bo prepovedan. Vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje, strpnost ter upoštevanje prometne signalizacije.

PRIŽENJEN LJUBLJANČAN

Prej ameriški marinec, zdaj ljubljanski pek

Ajda Borak

Matt Hamlin prihaja iz ameriške zvezne države Nova Mehika. Pred štirimi leti si je v Ljubljani ustvaril nov dom. Temu je seveda botrovala ljubezen.

Matt in Ksenija sta na Poljanski cesti 17 skupaj odprla pekarno Malo drugače. Če boste v pekarno prišli zjutraj, boste izbirali med številnimi sladkimi pecivi in krušnimi dobrotami iz kislega testa. A če boste istega dne pekarno obiskali še enkrat, vas bo presenetila popolnoma druga ponudba. Vse dobrote so narejene iz bio moke in semen, nobena izmed njih ne vsebuje kvasa. Njihov okus pa spominja na babičina peciva. Preden ta butična pekarna pozno popoldne zapre svoja vrata, na lesenih gajbicah, ki služijo kot police, ne ostane niti drobtinica.

Kakšna je vaša zgodba o selitvi iz ZDA v Ljubljano?

Smešno. Ksenijo sem spoznal v virtualnem svetu. Igrala sva računalniško igrico. Ona v Sloveniji, jaz v Ameriki. Čez nekaj časa sva začela komunicirati tudi, kadar nisva igrala

“MOJA BABICA JE IMELA 65 VNUKOV IN PRAVNUKOV, JAZ IMAM OSEM BRATOV IN SESTER IN PRI NAS DOMA SE JE VEDNO PEKLO.”

igrice. Nekega dne sem ji rekel, da jo bom obiskal. Ksenija se je le smejala; ni mi verjela. Čez nekaj tednov sem ji napisal, da sem kupil letalsko karto, in jo povabil, naj pride v Benetke, da se spozna. To je bilo leta 2016. Naslednje leto sva se odločila, da se preselim v Slovenijo in začneva skupno življenje.

Kako se je vaše življenje spremenilo, ko ste se preselili v Ljubljano?

Življenje v Ameriki teče na višjih obratih, ljudje veliko delajo, počitnic ne poznajo. Sam nisem bil niti enkrat v življenju na dopustu. Ko sem prvič prišel sem, sem bil navdušen nad tem, kako so družine tukaj veliko bolj povezane – nedeljska kosila, popoldanske kave v mestu, vse in vsi so tako blizu – ljudje se lahko obiskujejo, čeprav živijo na različnih koncih države. V ZDA to ni mogoče. Opazil sem, da je med ljudmi veliko več spoštovanja, več vljudnosti kot v ZDA. Ljudje so bolj umirjeni, prijazni, spoznal sem veliko novih, dobrih prijateljev. Seveda sem imel tudi jaz sprva težave, kot bi jih verjetno imel vsak, ki bi se preselil v novo državo, na drugo celino. Vendar sem hitro dobil veliko dobrih prijateljev in danes sploh ne pomislim več, da bi se kdaj lahko vrnil v ZDA.

Ste se že prej ukvarjali s peko?

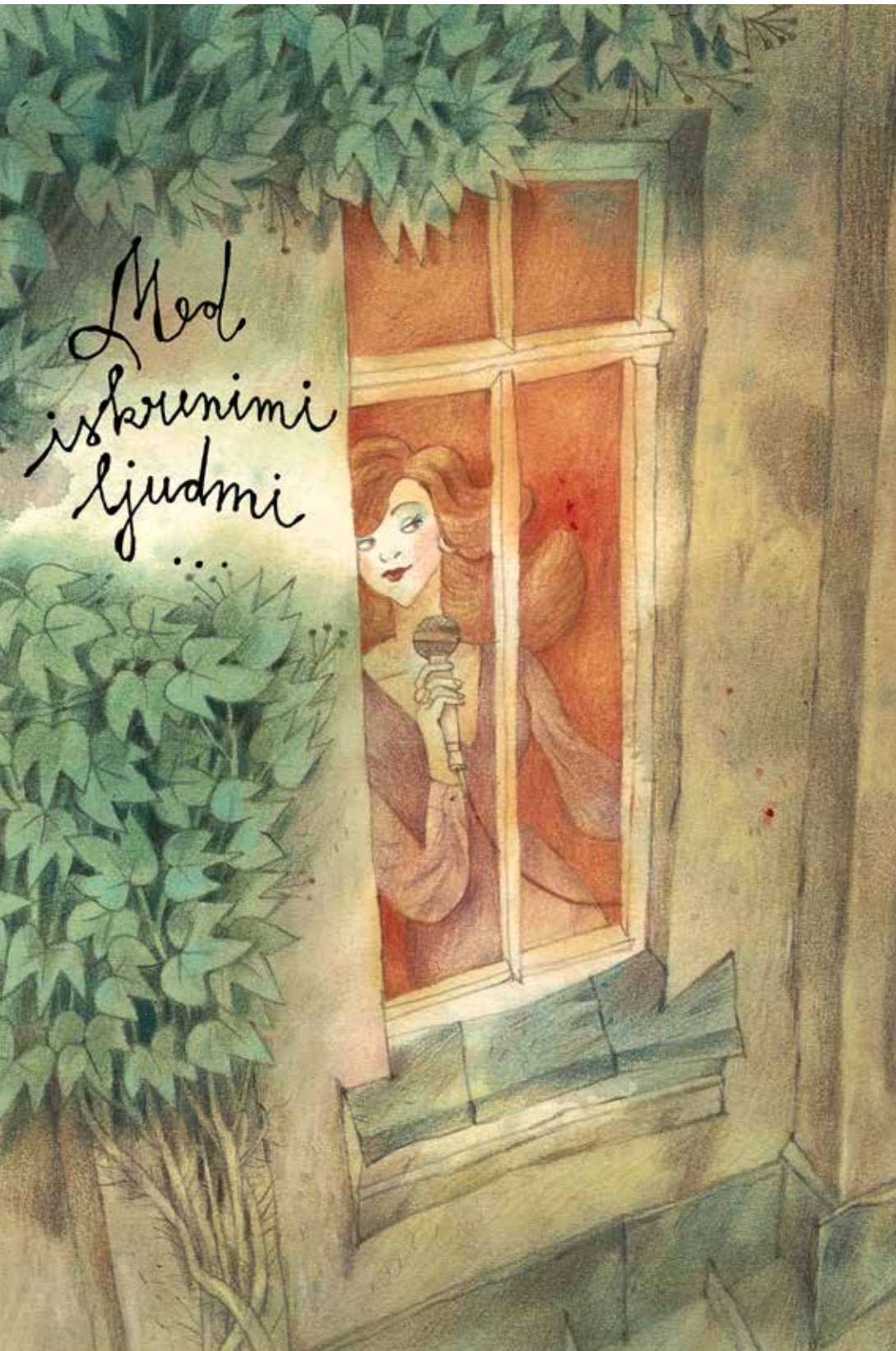
Leta 1990, med prvo zalivsko vojno, sem se pridružil vojski, bil sem marinec. To je obdobje v mojem življenju, o katerem ne želim govoriti. Ko sem zapustil vojsko, sem delal na področju telekomunikacij. No, danes pa sem pek. Moja ljubezen do peke in knjiga neskončnokrat preverjenih družinskih receptov v kombinaciji s Ksenijinim znanjem o nutricionistiki – odločitev za pekarno je bila več kot očitna. Prihajam iz velike družine: moja babica je imela 65 vnukov in pravnukov, jaz imam osem bratov in sester, in pri nas doma se je vedno peklo. Vsi so pekli, vedno je dišalo, nekateri so se s peko ukvarjali tudi poklicno, skoraj vsi pa so redno in strastno pekli doma. Na družinskih srečanjih je vedno dišalo, moji sorodniki so pravi mojstri peke. Tudi jaz danes pečem po starih družinskih receptih, predvsem sladki kruh in peciva. Ko pečem v najini pekarnici, se počutim, kot da pečem za svojo družino. Moje stranke so moji prijatelji. In želim si, da tako tudi ostane, zato ne razmišljava o širitvi. Želiva si mirno življenje in za svoje sosede in prijatelje želiva peči le najboljše in najbolj zdrave krušne dobrote.

Pravite, da je vajin kruh bolj zdrav. Zakaj?

Kruh, pripravljen iz droži, torej fermentirane mešanice vode in moke, kot so to počeli včasih, je bistveno lažje prebavljiv kot tisti, ki vsebuje kvas. Kruh iz kislega testa vam v želodcu zagotovo ne bo pustil težkega cmoka. Kruh iz droži je vse bolj priljubljen, in za to je veliko zelo zdravih razlogov.

POGLED SKOZI OKNO

»... se nikoli ne zgodi, da zmaga laž ...«

dr. David Petelin

Majda Sepe, slovita Ljubljančanka, nam je ostala v nostalgичnem spominu zaradi bogate glasbene zapuščine. Utelesala je prvo generacijo manekenk, filmskih igralk, televizijskih zvezd in odličnih pevk po drugi svetovni vojni. Z družino je živela na Ljubljanskem gradu, o katerem je s tekstom Gregorja Strniše kasneje tudi prepevala: »Še midva pojdiva na grad, kot nekoč sva hodila takrat. To so dnevi bili, kot zdaj nič več jih ni, ker imel, bolj kot zdaj, si me rad.« Znana je tudi zgodba, kako je imel Strniša, ki je za Majdo prevajal Sinatrovo pesem Fly with me, težavo z besedo pizza, saj je bila ta v Ljubljani vse do leta 1974 popolna neznanka. Majda je z možem, skladateljem Mojmirjem Sepetom, pomembno zaznamovala festival Slovenske popevke; leta 1972 sta zmagala s skladbo Med iskrenimi ljudmi. Ljubljanska lepota je svojega Mojmirja spoznala na eni od modnih revij, kjer je igral v spremljevalnem ansamblu. Nekoč je povedala, da je ves romantičen sedel za klavirjem, in ker je bil podoben amerškemu igralcu Kirku Douglasu, se je takoj zaljubila vanj.

Peter Škerl
je ilustrator, ki za revijo Ljubljana ustvarja cikel Ljubljančank in Ljubljančanov na oknu. O tej seriji ilustracij pravi, da »s kukanjem skozi okna odkrivamo intimne zgodbe ljudi in mesta«.

PROJEKT LIFE ARTEMIS

Jana Kus Veenvliet in Simon Zidar

Krajinski park Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib je edinstven primer zavarovanega območja z veliko naravne gozdne površine in mokrišči, pomembnimi za ohranjanje biotske pestrosti. Pri tem ga v zadnjih letih močno ogrožajo tujerodne vrste.

Tujerodne vrste ogrožajo našo naravo

Tujerodne vrste so rastline, živali in glive, ki smo jih namerno ali nenamerno zanesli k nam iz drugih krajev in so problematične, saj se ustalijo, začnejo širiti in povzročati okoljsko škodo ter postanejo invazivne. Veliko invazivnih tujerodnih rastlin namreč tvori goste sestoje, iz katerih izrinjajo domorodne rastline, spreminjajo življenjske razmere živali ter ovirajo pomlajevanje gozda, saj mlada drevesa ne morejo vzkliti in se obnoviti. Vsem je postalo jasno – narava potrebuje našo pomoč.

Leta 2017 smo na območju omenjenega parka zabeležili kar 42 različnih tujerodnih vrst, zato smo v okviru projekta LIFE ARTEMIS v zadnjih treh letih izvedli šest akcij za njihovo odstranjevanje. V zadnji fazi projekta poteka priprava akcijskega načrta za obvladovanje tujerodnih vrst na območju krajinskega parka, osredotočili pa se bomo tudi na večje ozaveščanje in preventivo. Spoznali smo namreč, da so bile številne tujerodne vrste v krajinski park zanesene zaradi odlaganja zelenega odreza v gozd, za kar bo tudi treba poiskati učinkovite rešitve.

Utrinki s projekta

Pri odstranjevanju invazivnih tujerodnih rastlin sodelujejo številni prostovoljci.

Thunbergov češmin je priljubljena azijska okrasna grmovnica, ki smo jo našli na naravovarstveno najpomembnejših delih krajinskega parka.

Odstranjevanje invazivne tujerodne rastline severnoameriške navadne barvilnice

Navadna barvilnica izvira iz Severne Amerike. Čeprav je že dolgo prisotna pri nas, se je v zadnjih letih začela hitro širiti v presvetljenih gozdovih in ponekod tvori goste sestoje.

V boj proti tujerodnim vrstam

- Zelenega odreza ne odlagajte v gozd, saj se na tak način tujerodne rastline širijo v naravna okolja.
- Na vrtovih ne sadite invazivnih tujerodnih rastlin, ki bi se lahko samodejno razširile v naravo.
- Če opazite invazivne tujerodne vrste, to sporočite v aplikacijo Invazivke (www.invazivke.si).

S kolesom ob Ljubljani

Nika Logar

Zlate krošnje, ki se ogledujejo v zelenem zrcalu. Slikovite ladjice. Nostalgčna popevka Majde Sepe. Vse to je Ljubljana. Zame je od vedno neločljivo povezana tudi z ljubljansko tržnico. Medtem ko je oče v ribarnici barantal s prodajalci, sem slonela na kamniti okenski polici, vdihovala rezki vonj po soli in začarano zrla v lene vrtince pod seboj. Ter si predstavljala, kako me, kot Urško iz Prešernove pesmi, odnesejo nekam daleč, vse do morja. Kljub nepredvidljivemu oktobrskemu vremenu sem se z veseljem podala na kolesarjenje po njenih bregovih.

Obvodna kolesarska pot ob Ljubljani je bila urejena leta 2014 kot prva tematska kolesarska pot v Ljubljani. Na okoli 13 kilometrih se skoraj nikoli ne odmakne od rečnih bregov Ljubljane in tako na vsakem koraku, no, obratu pedala, ponuja enkratno kombinacijo mesta in narave, ki razglede naredi še posebej zanimive. Le redko kje lahko občudujemo gladko stekleno pročelje nove ali pa mogočno ogrodje šele nastajajoče poslovne stavbe, hkrati pa s kotičkom očesa opazujemo prizor, ki skoraj spominja na živalski vrt: ležerne race, nepremične čaplje in simpatično nerodne nutrije, ki se druga ob drugi grejejo na popoldanskem soncu. V nasprotju z mestnimi vpadnicami, po katerih kolesarim po vsakodnevnih opravkih, poti tu ne obdajajo zapuščena, od avtomobilskih izpuhov posivela okna in pročelja, ampak pisani mozaiki teras, balkonov, vrtov in vrtičkov, ki se, ponosno obrnjeni proti rečni strugi, odsejajo pregovorne slovenske zadržanosti in radodarno razkrivajo raznolika življenja v hišah za seboj.

Vodna os Ljubljane

Tega, da Ljubljana mestu daje prav poseben čar, se je dobro zavedal že Plečnik, ki je s svojimi načrti reko še tesneje vpletel v identiteto Ljubljane. Rečno strugo, ki je stoletja prej pomenila predvsem pomembno prometno in tovorno žilo, je v svoji viziji povzdignil v vodno os, enega

od dveh ključnih elementov, okoli katerih je zrasla nova, sodobna podoba glavnega mesta. In čeprav svojih načrtov nikoli ni v celoti uresničil, nas njegove mojstrovine in njihov nezamenljivi karakter spremljajo prav ob vsej obvodni poti – od Trnovskega pristana, ki s širokimi terasami ustvarja občutek mestne plaže, preko Čevljarskega

mostu, Tromostovja in znamenitih arkad tržnice do zapornice pod Ambroževim trgom. To si je največji ljubljanski arhitekt zamislil kot veličasten poklon reki, ki na tem mestu zapusti mestno središče. A tako kot rečni tok se tudi Plečnikov vpliv tu ne konča; skupaj z reko in kolesarsko potjo se razliva še naprej, vse do Fužinskega mostu in

Veliki in mali čolnarji

dr. David Petelin

Po mirni gladini zelene in skrivnostne reke je v Ljubljano in njene naselbinske predhodnice v več tisočletjih, vse do 20. stol., pripotovalo najrazličnejše trgovsko blago iz bližnjih in daljnih dežel. Z ladjami in čolni so se prevažali tudi prebivalci, vojaki in drugi popotniki, ki so na rečnem dnu pustili svoje trajne sledove. Reka je varovala mesto, služila razvedrilu, odplavljala nesnago in prehranjevala meščane.

Za vožnjo po Ljubljani so nekoč skrbeli veliki in mali čolnarji, ki so bili ena prvih poklicno organiziranih skupin v mestu. Po Valvasorju naj bi mestna oblast že leta 1092 organizirala znamenite čolnarske bitke med Krakovčani in Trnovčani, prav ljubljanski čolnarji in ribiči pa so postavili prvo cerkev, posvečeno svojemu zavetniku sv. Nikolaju, iz katere je leta 1463 nastal sedež ljubljanske škofije.

S čolnarjenjem so se ukvarjali večinoma Trnovčani, na kar nas danes spominjata Velika in Mala čolnarska ulica. Veliki čolnarji so upravljali ladje za prevoz trgovskega blaga, mali pa so vozili potnike in drobno blago. Po Ljubljani so vozili tudi brodovi ali streharji, dolgi sedem metrov, uporabljali pa so jih le za prevoz ljudi. Osemmetrske peskarje so uporabljali za prevoz peska, krajše petmetrske škatle pa so bile za ribolov.

mostu na Kodeljevem, ki ju je po Plečnikovem vzoru zasnoval Peter Gabrijelečič.

Mostov ni nikoli preveč

Prav Gabrijelečič, dolgoletni dekan ljubljanske Fakultete za arhitekturo in avtor več kot 25 mostov v Sloveniji in po svetu, je nekoč dejal, da mostov ni nikoli preveč. In res. Skoraj težko je verjeti, da se jih na dobrih deset kilometrov rečne struge Ljubljane in Grubarjevega prekopa naniza kar 28. Na pamet bi jih morda lahko našteali kakih deset. A čeprav vsi med njimi niso tako dovršeni kot tisti v centru mesta, niso nič manj pomembni. Prav vsak med njimi namreč pomeni vez med bregovima, ki povečuje kakovost in pestrost življenja na obeh straneh, obenem pa mostovi – »reki iztrgani javni prostori« – kot jih

označuje Gabrijelečič, ponujajo prostor prehajanja, srečevanja in opazovanja, ki ga brez njih ne bi bilo. In ne nazadnje, prostor za počitek in razgledovanje za mestnega kolesarja.

Odločitev, kateri od mestnih mostov ponuja najlepši razgled na staro jedro, ni enostavna. A bi

se po nekaj premisleka odločila za Šentjakobski most. Kljub temu da čezenj ob Zoisovi cesti ne teče posebej označena kolesarska steza, s polkrožnimi izogibalšči namreč ponuja dovolj prostora za umik in opazovanje razgibanih pročelij in živahnega življenja na Gallusovem nabrežju ter Grajskega hriba, ki se vzpenja za njim.

Tudi izbira najlepšega mostu ob poti je vse prej kot enostavna. Marsikoga bo s svojo prikupnostjo in slikovitostjo, za katero se gre poleg arhitekture zahvaliti odsotnosti avtomobilskega prometa in uličnim umetnikom, ki si ga pogosto izberejo za svoj oder, prepričal Čevljarski most. Drugi ne bodo mogli spregledati mogočnih bronastih kipov, ki varujejo Zmajskega, ali pa sodobnih

Ko so otroci razveselili arheologe

dr. Andrej Gaspari

Nekega sončnega popoldneva v letu 1980 se je v Bevkah zaslíšal še bolj razigran otroški vrišč kot običajno – otrokom se je v igri nasmehnila sreča, saj so našli pravi pravcati zaklad, ki bi jim ga zavidala celo Pika Nogavička. Mošnjiček s približno 80 velikimi keltskimi srebrniki z levega brega Ljubljaniče, v Kaminu v Bevkah, pa ni bil pomembno odkritje samo za razigrane otroke, temveč tudi za arheologe: je namreč eden pomembnih argumentov za domnevo o ravnem koritu Ljubljaniče na zahodnem delu Barja že pred rimsko zasedbo.

Struga Ljubljaniče na Ljubljanskem barju vsekakor sodi med najzanimivejša in obenem najmanj pojasnjena arheološka najdišča v Sloveniji. Spektakularna odkritja v strugi Ljubljaniče med Vrhniko in Ljubljano navdušujejo že dobrih 150 let. Številnost, raznolikost in nadpovprečno visoka stopnja ohranjenosti predmetov, ki so bili najdeni v koritu ali v sedimentih obrežnih nasipov in okoliške poplavne ravnine, skupaj s krajinskimi posebnostmi Ljubljanskega barja ustvarjajo edinstven kulturni in naravni fenomen, katerega pomen daleč presega državne meje.

Eno od glavnih in še ne docela pojasnjenih vprašanj v zvezi z Ljubljaničo je odsotnost meandrov, kakršni so se razvili na vseh njenih barjanskih pritokih. Strugo Ljubljaniče zaznamujejo daljši, le rahlo vijugavi odseki, ločeni z ostrejšimi zavoji oziroma spremembami smeri. Starejši raziskovalci so zaradi odsotnosti meandrov menili, da je današnja Ljubljaniča izravnana reka, po sodobnih spoznanjih pa je meandriranje rek v takih pogojih običajno zelo omejeno. Domnevo o ravni strugi Ljubljaniče že v predrimskih časih pa potrjuje tudi otroška najdba mošnjička s keltskimi srebrniki.

umetnin na Mesarskem mostu. Spet tretji so vedno znova očarani nad mojstrsko zasnovo Tromostovja. Prav zato, ker razlogov za zamaknjeno opazovanje na poti skozi mestno središče ne zmanjka, jo je bolje kot na kolesu opraviti peš. Tako se lažje posvetimo številnim znamenitostim, hkrati pa izognemo marsikateremu ogorčenemu pogledu.

Nič manj privlačni, čeprav precej drugačni, niso razgledi z mostov nižje po reki. Enega najbolj nepričakovanih tako ponuja brv za pešce in kolesarje med Fužinsko potjo in Trpinčevo ulico. Široko razlita struga, ki so jo okoliški prebivalci poimenovali kar Labodji zaliv, zavita v jesensko meglico in okrašena s silhuetami elegantnih belih

ptic ter obrisi pozlatenih krošenj, pričara vtis jutra na romantičnem podeželskem jezeru. Le streljaj nižje, na Fužinskem mostu, pa Ljubljaniča spet pokaže popolnoma nov in precej manj spokojen obraz, ko v brzicah hiti čez jez tamkajšnje hidroelektrarne.

Zelena nit skozi ljubljanske soseske

Vsaj tako raznolike kot mostovi, ki se vzpenjajo čeznjo, so tudi soseske, ki se zvrstijo ob reki. In obrazi, ki jih srečujemo na poti ob njej. Na začetku poti, na Prulah, se bomo le stežka izognili odeji ježic divjih kostanjev, ki prekriva tla, in številnim otrokom, ki svetleče plodove navdušeno pobirajo in pri tem pozabljajo na

Ljubljaniča je pomemben del programa v kandidaturi Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture 2025

Kako misliti in čutiti reko danes? Ljubljaniča od nekdaj navdihuje Vrhniko in Ljubljano, povezuje občine na Ljubljanskem barju, njeno porečje pa sega vse do Babnega polja. Kot naravni habitat in kot reko, ki še danes skriva pomembne zgodbe naše preteklosti, bomo Ljubljaničo v programu Evropske prestolnice kulture 2025 celovito premislili skozi kulturno dediščino, znanost, ekologijo in umetnost. A če ima Ljubljaniča pomembno mesto v delih največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, pa jo bomo leta 2025 občudovali in doživljali na plavajoči agori, unikatnem interaktivnem čolnu, ter skozi plavajoči oder, ki bo ponujal sodobnoplesni program. Ljubljaniča tako še naprej navdihuje tkanje novih vezi med naravo in kulturo.

prometne predpise. Najbolje, da se še sami ustavimo in v žep pospravimo kak jesenski spominek.

Na Bregu in Petkovškovem nabrežju bi se zlahka pomešali med številne Ljubljančane in obiskovalce ter si morda privoščili okrepčilo na katerem izmed številnih vrtov s pogledom na reko. Le malo naprej, ko se center mesta prelije v Vodmat, je naključnih sprehajalcev precej manj, osebje bližnjih bolnišnic pa med zasluženim počitkom zabavajo toliko bolj številne nutrije. Obvodna pot nato skupaj z Grablovičevo ulico in železnico prečka rečno strugo, z ulice ob Ljubljaniči pa se ponudijo razgledi na razgibane stanovanjske gradnje, ki

so s precej manj privlačnimi prednjimi stranmi nanizane ob Zaloški ulici. Vse do sotočja z Grubarjevim prehodom, kjer gosto gradnjo zamenjajo drevesa. Pisane krošnje pot zastirajo vse od mestnega sadovnjaka v parku Muste do renesančnega fužinskega gradu. Sprehajalna pot, obdana s slikovitimi mestnimi vrtički, se nadaljuje vse do Kodeljevega, kjer obvodna pot skupaj z Grubarjevim kanalom zavije skozi Poljane in nas mimo ljubljanskega botaničnega vrta znova pripelje v bližino mestnega središča.

Izlet po obvodni kolesarski poti tako ponuja razgiban in večplasten pogled na življenje mesta, ki se že tisočletja razvija v sožitju z reko. Sledenje vodnemu toku, ki povezuje dve

od najpomembnejših mestnih znamenitosti – Botanični vrt na Prulah in Muzej za arhitekturo in oblikovanje na Fužinah – odpira nov pogled na povezanost mestnih sosesk in prepletanje življenja v njih. Stik z naravo, ki obdaja rečno strugo, pa dobrodošlo priložnost za oddih od vsakodnevnih opravkov in ne nazadnje morda tudi za tesnejšo povezanost s samim seboj.

Več o Obvodni kolesarski poti na:

KORONAVIRUS

doc. dr. Nena Kopčavar Guček,
primarijka ZD Ljubljana –
Vič-Rudnik

Poskrbimo za starejše in krhke osebe

Med sprehodom po Ljubljani opažam, da so nam nekateri preventivni ukrepi pred covidom-19 že zlezli pod kožo. Ko stopimo iz trgovine, službe, maska pogosto neopaženo ostane na naših obrazih. Pred razkuževalniki v trgovinah, javnih ustanovah se v trenutku napravi vrsta. Ko se na cesti srečamo z

**ZDI SE, DA NAS COVID-19 LOČUJE, SAJ SE NE
MOREMO SREČEVATI IN DOTIKATI, KOT BI SE
RADI. VENDAR NAS TUDI ZDRUŽUJE, SAJ NAS
SPODBUJA, DA NE SKRBIMO LE ZASE, AMPAK TUDI
ZA DRUGEGA.**

neznancem, nekako zavijemo ali vsaj pogledamo stran. Marsikdo v torbici, v avtomobilu ali na drugem priročnem mestu hrani razkužilo. Večkrat si umivamo roke, kihamo in kašljamo v robčke, ki jih nemudoma zavržemo. Enako kot uporabljene maske za enkratno uporabo, ki jih ne puščamo vsepovsod, po mizah, na policah, na pulatih trgovin. Čim manj se dotikamo oči in nosu. Prostore pogosto zračimo.

Verjamem, da bo precej teh ukrepov z nami ostalo za daljši čas. Z njimi ne ščitimo samo sebe, ampak tudi svoje bližnje. Posebej tiste najbolj krhke: kronične bolnike, tiste z imunsko boleznijo, starejše. Statistike nedvomno kažejo, da je v zvezi s covidom-19 pri starejših odraslih tveganje za hospitalizacijo,

intenzivno zdravljenje in podporo dihanju večje. Strokovnjaki Centra za nalezljive bolezni v Atlanti v ZDA spremljajo globalne podatke in poročajo, da je okužba najnevarnejša za tiste nad 85 let. Sočasne kronične bolezni to tveganje še povečajo.

Kako zaščititi zdravje in življenje starejših? Najboljša zaščita pred covidom-19 je ogibanje stika z virusom. Starejši naj bi se ogibali večjim skupinam ljudi v zaprtih prostorih in na prostem ter skrbno vzdrževali razdaljo dveh metrov. Odsvetovani so stiki s prehlajenimi ali kako drugače okuženimi in tudi s tistimi z večjim tveganjem za okužbo. Z izločanjem večjega števila kapljic, v katerih se nahaja virus, sta povezana predvsem glasno govorjenje in petje.

Ukrep ločenega nakupovanja je starejšim nudil varnost pri vsakodnevnikih opravkih. Trgovine so bile zjutraj prezračene in police so bile še napolnjene. Številni starejši pacienti so mi pripovedovali, da jim ni bilo treba v trgovino, saj so nakupe zanje opravili mlajši družinski člani. Seznam so jim sporočili po telefonu, potem pa so jim tamladi nakup pustili pred vrati. To se mi zdi odlična rešitev.

Nekateri zdravstveni delavci s krhkimi družinskimi člani so se med epidemijo začasno odrekli bivanju doma. To so bili predvsem tisti kolegi in kolegice, ki so delali neposredno z okuženimi s covidom-19. Vsi družinski člani bi po tveganem stiku s pozitivno osebo morali

razmisliti o samoizolaciji, še posebej če živijo skupaj s starejšimi in krhkimi osebami. Jesen in zima sta čas prehladnih obolenj, gripe in pljučnice. Na srečo imamo zanju znano in učinkovito zaščito: cepivo. Cepljenje proti gripi in pljučnici še posebej svetujemo starejšim, za obe bolezni se je možno cepiti hkrati. Začetek cepljenja bo objavljen v javnih medijih. Svetujemo, da se cepite čim prej.

Zdi se, da nas covid-19 ločuje, saj se ne moremo srečevati in se dotikati, kot bi se radi. Vendar nas tudi združuje, saj nas spodbuja, da ne skrbimo le zase, ampak tudi za drugega. Veliko načinov je, kako si tudi na daleč lahko izkazujemo skrb, naklonjenost in pozornost – le da moramo biti pri tem ustvarjalni.

Jera Grobelnik,
v. d. direktorice Doma
upokojencev Center

Previdno, a pogumno in optimistično

V Domu upokojencev Center smo v obeh naših enotah, Tabor in Poljane, za zdaj med tistimi redkimi srečneži, ki nam je uspelo novi koronavirus zadržati pred našimi vrati. Smo dom za upokojence, ki še ni imel okužbe. Gotovo imamo pri tem dejstvu tudi veliko sreče, hkrati pa si že od marca vsakodnevno prav vsi zaposleni prizadevamo storiti vse, kar je v naši moči, da tako tudi ostane. Iskrena hvala vsem sodelavcem! Nič manj pomembne vloge pri tem nimajo naši stanovalci ter njihovi svojci, skrbniki in obiskovalci. Naloga vsakega od nas je skrb za lastno varnost ter ustrezno medosebno razdaljo.

V prvih mesecih epidemije nikomur ni bilo lahko. Stanovalci so ukrepe pozdravili, saj so zaznali, da jih v domu sprejemamo, da bi zaščitili tako njih kot zaposlene. Seveda pa so si tudi oni želeli sprostitev teh omejitev, kar bi življenje vrnilo v običajne tirnice, kolikor se le da.

Nekaj več težav z ukrepi so imeli svojci. Verjamem, da jim je bilo težko, ker »niso bili zraven« in se niso mogli na lastne oči prepričati, kaj se dogaja z njihovimi najbližjimi. Toda trudili smo se, da smo bili ves čas na voljo po telefonu, odgovorili smo na številna e-sporočila, omogočali video klice, če se je zdravstveno stanje katerega od stanovalcev poslabšalo, smo enemu članu družine omogočili varne osebne obiske v sobi, glavna obvestila smo objavljali tudi na spletni strani www.duc.si, tako da smo sčasoma dosegli zaupanje in podporo svojcev naših oskrbovancev.

Mi je pa hudo zaradi tistih nekaj svojcev, ki še sedaj, ko so obiski z določenimi

omejitvami spet mogoči, dvomijo o naših odločitvah in menijo, da ne delamo vsega v dobro stanovalcev in da so ti morda ogroženi, zanemarjani. Take obtožbe precej bolijo, saj moji sodelavci opravljajo težko delo, v težkih razmerah, za skromno plačilo, pa vendar odgovorno in srčno.

Do neke mere se je življenje v domu normaliziralo, obstajajo še določene omejitve, ki jih prilagajamo tako stanju okužb v državi kot razmeram v domu. Omejitve, ki zadevajo obiske najbližjih, so v tem trenutku še najbolj neprijazne do stanovalcev, ki stik s svojci najbolj potrebujejo.

**NALOGA PRAV VSAKEGA
OD NAS JE, DA SKRBIMO
ZA LASTNO VARNOST TER
USTREZNO MEDOSEBNO
RAZDALJO.**

Na morebitne okužbe smo pripravljeni skladno z možnostmi, ki jih stari objekti dopuščajo. Najtežje pri vsem skupaj pa je dejstvo, da nihče ne ve, koliko časa bodo te razmere trajale, zato je odgovornost zaposlenih in vodstva, da sprejema ustrezne ukrepe, precejšnja. Med epidemijo je za vse državljane veljalo, da ostajamo doma. Sedaj se pa včasih zdi, da vsi lahko »živijo«, samo stanovalci domov ne – niti zaposleni, saj predstavljamo določeno tveganje za vnos virusa.

Iz dneva v dan se torej učimo živeti z zavedanjem prisotnosti virusa, a ostajamo optimisti. Storili bomo vse, kar je v naših močeh. Moja ekipa je že dostikrat dokazala, da zna in zmore, na kar sem izredno ponosna. Hvaležna sem, da sem del te ekipe, ekipe Tabor-Poljane, ki se ji bo kmalu pridružila tudi ekipa Roza kocke, nove enote na Regentovi ulici v Ljubljani. Skupaj bomo zmogli!

Majda Mramor,
družinska terapevтка,
Inštitut za družinsko terapijo

Brez skrbi, vaš odziv je povsem naraven

Vsi kdaj zaznamo tesnobo, nemir ali negotovost. Ne moremo se jim izogniti v nobenem starostnem obdobju. Toda njihova skrivnostna narava je taka, da po tihem in počasi jemljejo življenjsko energijo. Obenem se nad ničimer ne moremo pritožiti, saj ne vemo, kateri problem nas muči, da bi ga odpravili ... To so tihi vampirji naših moči. Vemo tudi, da zmanjšujejo našo učinkovitost.

Močno nas je presenetil novi koronavirus. Vse. Odrasli imamo polno glavo misli, kako bomo zmogli vse delo, kako bo z zaslužkom in da ne smemo zboleti. Obenem nas skrbi za naše starejše sorodnike. Mi, s polnim nahrbtnikom življenjske modrosti, smo negotovi in – recimo bobu bob – prestrašeni. V napornih časih, kot so današnji, so naše družine na preizkušnji. Korona nas je osamila, mladi so ostali doma, prekiniti so morali svoje dejavnosti. Sledila je negotovost o poteku šolanja, o trajanju takih razmer. Prav nič nenavadno ni, da se ob tem pojavijo tesnoba, napetost in nemir.

Prvi korak je, da si priznamo, da se nas je lotilo to neprijetno počutje. Saj vemo, botrujeta mu strah in negotovost. To, da so se nas lotili nemir, tesnoba, nejevoljnost, morda žalost, ni znak bolezni ali patoloških stanj. To je naraven odziv na posebne krizne razmere. Na strah se odzovemo z begom ali bojem. Tesnoba pa nas pušča v stalni napetosti. Prav je, da vemo, da ne gre za norost, da se ne sramujemo in da, kadar nas tesnoba v vsakdanjih aktivnostih začne omejevati, poiščemo pomoč pri strokovnjakih za duševno zdravje. Pokličite na telefonske številke za klic v stiski, za to so.

Mladi so vpeti v različne družbene mreže, realne in virtualne. V času krize na lastni

koži spoznavajo, koliko se lahko zanesejo na internetnega sogovornika iz daljnega mesta. Ta bo morda prekinil povezavo ali z lahkoto rekel, da mu tisti dan ni do pogovora. Spet se pokaže, kako je pomembno vlagati v prava prijateljstva, v iskrene odnose. Pravi prijatelj je tisti, ki mu je mar zate, tisti, ki te ne bo kar zamenjal z drugim, če mu ne boš več po volji. In v teh časih je prilika, da premislimo o tem, kdo je moj prijatelj, kaj lahko napravim zanj in kaj lahko od njega pričakujem. Sem lahko pred njim tak, kakršen sem, ali moram nadeti masko? Potrebna pa sta napor in volja.

Pa saj sta napor in volja vedno pogoj, kadar iščemo svojo moč in zadovoljstvo. Občutek notranje moči je odličen nasprotnik tesnobi in napetosti. Vsaka aktivnost, ki nam jo pomaga nabirati, je zato dobrodošla. Telesna aktivnost je zagotovo zelo pomembna. Pri plezanju npr. odlično vadiš svojo iznajdljivost, vztrajnost in nabiraš moč. Ljudje smo ustvarjeni za gibanje in tudi v omejenih pogojih lahko najdemo način za telesno aktivnost.

**JUTRA ZAČNIMO PRIJETNO
IN NE DOVOLIMO, DA NAS
ZASKRBLJUJOČE NOVICE
TAKOJ OKUPIRAJO.
PRIPADA NAM DOBER DAN.**

Še več bomo napravili zase, če se naučimo katere od tehnik sproščanja, najdemo vaje iz čuječnosti, frekvence za umirjanje. Kar imamo v rokah, je tale dan in trenutki, ki jih doživljamo. Predvsem pa so pomembna jutra – začnimo jih prijetno in ne dovolimo, da nas zaskrbnjujoče novice takoj okupirajo. Pripada nam dober dan.

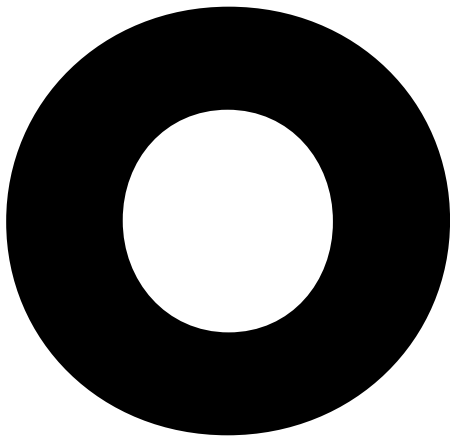

DOBIMO SE NA PLAC'

Med stojnicami in pod arkadami

Staša Bizjak

Se vam zdi, da bi lahko ljubljansko centralno tržnico poimenovali »šoping center« ali pa »kultni plac«? Predrzno? Morda niti ni, če nanjo gledamo kot na celoto, zavedajoč se pestre dnevne in sezone ponudbe. Ko je bilo praktično vse zaprto zaradi epidemije, smo lahko spoznali, kako pomembna je tržnica, ne samo za preživetje, temveč tudi za dobro počutje. Na svežem zraku. S svežo hrano.

Obvezni del spoznavanja mesta je vedno tržnica. Omislim si potovanje po naši centralni ljubljanski tržnici. Turizem Ljubljana ima fino vodstvo, na kateri tudi domačini spoznamo njene detajle in dobre zgodbe. Pot začnem v družbi vodnika Toma pri Tromostovju. Pod arkadami. Takoj opazim cvetni prah za dvig imunskega sistema pri Fermedici. Čebelar je tudi član Čebelje poti.

Izvem, da bo kmalu izšel zemljevid medene poti, na katerem bodo predstavljeni ponudniki ter znamenitosti, povezane s čebelami v Ljubljani. »Žlico cvetnega prahu pomešajte z vodo in zjutraj popijte,« da navodilo čebelar. Z vodnikom zavijeva v ribarnico, po »narobe obrnjenih Plečnikovih stopnicah«. Pot nadaljujeva naprej, do Dobre vage. Poznate? Prostor je enak kot malo prej ribarnica, a v njem je galerija in kavarnica s pogledom na Ljubljano. Usedeva se, naročiva kavo z mlekom. Zdi se mi, da sva na »mokri tržnici,« saj sediva tik ob kraški reki. Pogled uide na razstavo slik Tereze Prepadnik in Dore Benčević. »Dobra vaga je razstavi in projektni prostor, ki se osredotoča na nove, angažirane in inovativne formate, s katerimi aktivno podpira, spodbuja in promovira sveže izdaje likovnih zgodb ter izvirnih umetniških praks,« razloži prijazna Mila. Kot zanimivost mi vodnik pri spoznavanju tega prostora pove, da so tukaj nekoč prodajali tudi »mušeljne«, »fejke« školjke, ki so bile nadevane s trdim sirom in teletino. Se mi zdi kar dobra potegavščina.

VČASIH SO TRNOVČANKE IN KRAKOVČANKE PRIŠLE NA TRŽNICO PRED VSEMI TER ZAVZELE NAJBOLJŠI PROSTOR. NATO SO GA PREPRODAJALE NAPREJ.

Vrneva se v zgornji del Plečnikovih tržnic. Arkade so naravnost graciozne. Imava lepo vreme. Sončni žarki in sence pričarajo dodatne linije, ki v turobnem dnevu niso vidne. »Štruklji so naš izum,« pravi Tomo in pokaže na prvo slovensko štrukljarnico, ki je v času malic polno zasedena. Dobro se je prijela. Nudijo prek dvajset vrst tradicionalnih slovenskih in modernih štrukljev iz različnih vrst testa, s kremastimi ali klasičnimi nadevi in prelivi. Pri izbiri sestavin so pozorni na domačo pridelavo in lokalno pridelano sadje in zelenjavo. Priznam, da imam kar težavo, za katere se odločiti. Izberem klasiko z domačo skuto, prelito z maslenimi popečenimi drobtinami. V ustih se topijo. Najino druženje s pogledom na Pogačarjev trg, ki je ob petkih rezerviran za Odprto kuhno, v soboto pa za ekološko tržnico, za trenutek zmoti pogled na vodnjak. Čista pitna voda na tržnici. Modrujeva, da je voda tudi hrana in da je dobra voda naš privilegij. Zaveževa se, da ne bova (nikoli) več kupila plastenke z vodo, saj si v steklenko za večkratno uporabo lahko natočiva svežo vodo iz številnih pitnikov po Ljubljani. Premakneva se na Vodnikov trg, kjer kraljujeta zelenjava in sadje. Jesenske barve na stojnicah človeka predramijo. Živo oranžne muškate buče. Veliki komadi pora, pa korenje. Pa rdeča

pesa. »Kupi kilogram rdeče pese, skuhaj in naredi solato,« slišim svoj notranji glas. »Zraven dodaj kuhan fižol češnjevcev. Posušenega lahko kupiš v pokriti tržnici.« Občudujem ogromne liste ohrovtu temno zelene barve. Kmetica jih je postavila v posodo. Kot šopek rož. »Danes bom zelenjavno juho,« pomislim. Glava razmišlja po svoje. Vodnik skuša vrniti mojo pozornost. »Včasih so Trnovčanke in Krakovčanke prišle na tržnico pred vsemi ter zasedle najboljši prostor in ga nato preprodajale naprej. Pridelke in izdelke so prodajale samo ženske. Ljudje radi uporabljamo izraz branjevka – ampak to pomeni preprodajalka. Zato uporabljajte besedo kmetica, ko gre za prodajalko s prve roke.«

Na naslednji stojnici, ob kateri se ustaviva, piše na veliko »slovensko domače grozdje«. Rdeči gutedel ali žlahtnina, aromatični muškat, hrustljava viktorija ali kozji ziz. Pozornost pritegne sadež, ki vizualno in po vonju spominja na mango. Kmetica vidi, da ga ne prepozna. »To je asimina ali indijanska banana, drevesna sadna vrsta, ki prihaja iz Amerike. Gojili so

Plečnikove arkade so bile do nedavnega namenjene večinoma trgovinam s pridelki, mesninami in izdelki za domov. Danes so ob zaporednih stebrih postavljene mizice in stoli, kjer si obiskovalci privoščijo počitek, jedajo ter pijačo. Tako lahko ob nakupu kislega zelja in krvavic z ajdovo kašo posedate in si privoščite kozarec domačega jabolčnega soka ali kozarec vina. Za pod zob vam bodo v delikatesi Kodila gourmet ponudili prekmursko šunko in kruh. Še posebej priporočamo tople ocvirke.

jo indijanci. »Lahko pokusiva,« jo prosim. Okus je fenomenalen. Kot mango, banana in ananas skupaj. »Pet let so stara drevesa in nič škropljena,« pove. Če me vprašate za največje odkritje na tržnici v dobi koronavirusa, bi rekla, da je to prav ta eksotični sadež kmetije Krošelj, ki potuje samo med Zdolami in Ljubljano. Za razliko od manga ter avokada, za katerima je po deset tisoč kilometrov poti.

Bi želeli bolje spoznati Ljubljano? Morda pričakujete obisk sorodnikov, prijateljev? Povabite jih na vodeno spoznavanje Plečnikove tržnice, ki je arhitekturni spomenik državnega pomena. Dobimo se na plac' je eno izmed novjših doživetij, za katero je Turizem Ljubljana lani prejel priznanje Snovalec 2019. Ob odkrivanju zanimivih zgodb, skritih kotičkov tržnice in mamljivih okusov udeleženci spoznajo Plečnikovo arhitekturo, ponudnike in njihove izdelke. Zaključijo se z bogatim ljubljanskim zajtrkom iz sezonskih lokalnih sestavin v Ek Bistrotu. Vse to za 19 evrov za odraslega ali 10 evrov za otroke do 12. leta starosti. Za podrobnosti in termine obiščite www.visitljubljana.com. Voden ogledi so izpeljani ob podpori Slovenske turistične organizacije in ob upoštevanju zdravstvenih in varnostnih priporočil NIJZ.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

DOBIMO SE NA PLAC'

- ① Sočne »ajsarce« ali ljubljanske ledenke, so »gor rastle« oddaljene le kilometer zračne linije, v Trnovem, na kmetiji Peršin. Različne vrste solat v vseh letnih časih so zaščitni znak tržnice. Ko boste naslednjič kupili katerokoli vrsto zelenjave, jo približajte nosu. Vonjali boste svežino, in prav to je zagotovilo, da bo tržnica za vedno ostala z nami.
- ② »Pa ja ne boste slikali mojih brazdstih rok,« pripomni gospa Mija, ki je na tržnici že 55 let! »Stara sem bila le deset let, ko se je moja pot tukaj začela.« Razložim ji, da je kmetu treba pogledati v roke, saj so kot drevo življenja. »Česen je eden izmed najbolj znanih živil za dvig imunskega sistema. Dnevno ga uživajte,« svetuje.
- ③ Ali ste vedeli, da so nekoč Trnovčani izvažali kislo zelje celo v Aleksandrijo? Marjetka Žabjek: »Ponosni smo, da smo ohranili slovensko avtohtono sorto zelja, ki se imenuje Ljubljansko. Gojili so ga že moji predniki. Sami vzgojimo njegovo seme, kar je zelo zahtevno. Odvisni smo od čebel in lepega vremena. Za to sorto so značilni tanki, nežni listi, zato lahko kislo zelje kuhamo krajši čas.«
- ④ Gospa Latina: »Rože so moje življenje. Dvajset let sem že tukaj. Na isti lokaciji, v zavetrju ljubljanske Stolnice. Vse, kar vidite pri meni, je iz mojega vrta v Češnjici. Menim, da naj šopek, ki ga podarimo drugim, traja. Prav zato sem se specializirala za suho cvetje. Predlagam laški smilj (immortelle), ki ga nekaj tednov macerirate v oljčnem olju. Koža vam bo hvaležna. Smiljev čaj vam bo tudi od znotraj dobro del.«

- ⑤ Zenepe: »Dobrodošli v pokriti tržnici. Naša zgodba je stara tri desetletja. Tukaj sem 23 let in počutim se odlično. Kateri siri mi najbolj teknejo? Sveži in zreli pikantni. Kravji, kozji in ovčji. Priporočam sir Kosec, ki je odličen za gratiniranje zelenjavnih, krompirjevih, jajčnih pa tudi mesnih jedi. Za poln in bogat okus ga uživajte na sobni temperaturi.«
- ⑥ Ker je bila Slovenija vse od srednjega veka do prve svetovne vojne pod avstrijsko nadvlado, se je v naš jezik prikradlo veliko nemških besed. Med drugim tudi »Na plac«, izposojenka iz besede »Platz«, ki pomeni trg, kraj ali pa kar prostor.
- ⑦ Na sosedovi kmetiji v pokriti tržnici si privoščite brezglutenski ajdov kruh. Je težak, zbit in tipičnega ajdovega vonja ter okusa.

ENERGETIKA

Na toplo

Doris Kukovičič

Bliža se zima, zato bomo ob nižjih temperaturah zunaj še kako veseli toplih prostorov, kjer se bomo lahko pogreli. Da nam je v Ljubljani toplo ravno takrat, ko to najbolj potrebujemo, že desetletja skrbi Energetika Ljubljana.

Pred skoraj 160 leti je na ljubljanskih cestah prvič zasvetila plinska luč. Dobrih 100 let kasneje je kotlarna na premog daljinsko ogrela osnovno šolo v centru mesta. Začela se je načrtovati daljinska energetska prihodnost: zgradila se je toplotna v Mostah in za njo še v Šiški, pod tlemi Ljubljane pa se je razvijalo omrežje vročevodnih in plinovodnih cevi. Danes, s skupno kar 1600 kilometri, predstavljajo temelj za zanesljivo in okoljsko učinkovito oskrbo s toploto in plinom.

“ZA VSE VEČJO KAKOVOST BIVANJA V LJUBLJANI JE ZASLUŽNA TUDI DALJINSKA OSKRBA Z ENERGIJO. PRISPEVALA JE TUDI K PRIDOBITVI NAZIVA ZELENA PRESTOLNICA EVROPE 2016. Z IZGRADNJO PLINSKO-PARNE ENOTE, S KATERO BOMO V LETU 2022 IZ MESTA UMAKNILI VEČINO PREMOGA, PA BOMO KAKOVOST BIVANJA V MESTU ŠE POVEČALI.”

Samo Lozej, direktor Energetike Ljubljana

Voda, ki greje

V sistemu daljinskega ogrevanja, ki se razprostira v osrednjem delu mesta, kroži vroča voda, preko katere 64.700 uporabnikov prejema toploto za ogrevanje prostorov in pripravo sanitarne tople vode. Večino toplote, ki ogreva omrežno vodo,

Energetika Ljubljana s toploto in zemeljskim plinom oskrbuje tri četrtine stanovanj v Mestni občini Ljubljana. Uporabnikom sta na voljo vse dni v letu.

Energetika Ljubljana proizvede v enoti TE-TOL (toplarna v Mostah), manjši del pa v toplotni v Šiški. Letna količina predstavlja kar polovico vse toplote, ki je proizvedena za namen daljinskega ogrevanja v naši državi. Enota TE-TOL je obenem največji slovenski energetski objekt, kjer se sočasno s toplotno energijo proizvaja tudi električna. Je tudi največji uporabnik lesne biomase, a ker večino energije še vedno proizvede iz premoga, bodo do leta 2022 zgradili plinsko-parno enoto in z njo nadomestili dva od treh premogovnih blokov. Primarni energent za proizvodnjo toplote in elektrike bo postal zemeljski plin, ki je okoljsko in energetsko ustrezen energent za prehod v nizkoogljično družbo.

Vsestransko uporaben zemeljski plin

Preko omrežja zemeljskega plina, ki se razprostira tudi na obrobju Ljubljane in v

nekaterih sosednjih občinah, potuje zemeljski plin, s katerim se za potrebe ogrevanja, pripravo sanitarne tople vode in kuhanje oskrbuje okoli 64.000 uporabnikov. Zemeljski plin pa ni le široko uporabljen kot energent v gospodinjstvih, temveč ga v stisnjeni obliki (CNG) lahko uporabljamo tudi kot pogonsko gorivo. Na ta način lahko zmanjšamo izpuste in prispevamo k bolj trajnostni obliki prometa. CNG ima kot trajnostni ukrep pomembno vlogo v osebni in javni potniški prometu tudi v Mestni občini Ljubljana. Energetika Ljubljana je največji ponudnik CNG-ja v Sloveniji, zato si prizadeva za širitev uporabe in mreže polnilnic. Trenutno sta aktivni dve polnilnici, v Šiški in na Dolgem mostu, do konca leta 2020 pa bo postavljena tudi polnilnica ob Letališki cesti in v letu 2021 še na parkirišču P+R v Stanežičah.

Če bi vse cevi vročevoda in plinovoda položili eno za drugo, bi z njimi prišli od Ljubljane vse do Londona.

V enoti TE-TOL bo dva od treh premogovnih blokov nadomestila plinsko-parna enota. Uporaba premoga se bo tako zmanjšala za 70 odstotkov.

Zemeljski plin se v stisnjeni obliki uporablja tudi kot pogonsko gorivo (CNG). V Ljubljani sta trenutno aktivni dve polnilnici, v Šiški in na Dolgem mostu, do konca leta bo postavljena še ob Letališki cesti in prihodnje leto na parkirišču P+R v Stanežičah.

DOBRE PRAKSE KROŽNEGA GOSPODARSTVA

- 1 V času epidemije novega koronavirusa je zaživela **nova krožnogospodarska praksa**, s katero sta družbi Energetika Ljubljana in Lek uspeli **povezati energetiko in farmacijo**. Odvečno toploto v obliki parnega kondenzata, ki je Lek ne more več izkoristiti, a ima še dovolj visoko temperaturo, Energetika Ljubljana sedaj umešča v sistem daljinskega ogrevanja.
→ S tem so omogočili **znižanje emisije CO₂** zaradi prihranka goriv za 1.000 ton letno, tako pridobljena toplota pa lahko ogreva približno 300 stanovanj.
- 2 V Ljubljani se trenutno postavljajo temelji za trajnostni projekt **Energetska izraba Ljubljane ob istočasni vzpostavitvi krožne plovne poti**.
→ Z vidika zagotavljanja habitata ima naravovarstveni potencial, z vidika vzpostavitve alternativnih prometnih poti in pridobivanja hidroenergije pa **okoljsko-energetski potencial**.
- 3 **Ravnanje z odpadki** je eno od ključnih okoljskih področij v okviru koncepta krožnega gospodarstva. Zato se iščejo celovite in trajnostne rešitve za uporabo tistega dela komunalnih odpadkov, ki ostane po predelavi mešanih odpadkov v RCERO Ljubljana.
→ Gre za približno **70.000 ton energetskega koristnega goriva iz odpadkov**, ki se sedaj vozi oz. izvažajo na druge lokacije po Sloveniji in v tujino. Cilj je preučiti možnosti, kako z uporabo najnovejših tehnologij, ki imajo najmanjši vpliv na okolje, trajno in koristno uporabiti to gorivo in iz njega pridobiti toplotno in električno energijo ter s tem koristno zaključiti snovni tok odpadkov.

Pred skoraj 160 leti je zasvetila prva plinska luč na ljubljanskih ulicah.

ZASLUŽNI

Štipendistka MOL

Nada Breznik

Jazz pevka, učiteljica petja in
mojstrica nevro-lingvističnega
programiranja Kristina Oberžan.

Kdaj in kako ste začeli poučevati petje?

V pedagoški poklic me je zmeraj vlekelo, ker zelo rada delam z ljudmi. Po končanem študiju v Gradcu sem ustanovila oddelek za jazz petje na Glasbeni šoli pri Zavodu sv. Stanislava, poučevala sem tudi na Konservatoriju za glasbeno in baletno izobraževanje, vendar sem dolgo čutila, da mi nekaj manjka. Želela sem si nastopati. Pustila sem poučevanje in se leta 2011 preselila v Anglijo. Kar šest let sem pela na velikih ameriških ladjah za križarjenje. Tako sem pridobila neprecenljive odrske izkušnje, saj sem nastopala večer za večerom. Misli na poučevanje petja nisem nikoli opustila, le iskala sem sodobna,

**Kristina Oberžan
je bila med študijem
nepogrešljiva na
koncertih štipendistov
in na protokolarnih
dogodkih Mestne
občine Ljubljana.
Z vsakim odrskim
nastopom je
dokazovala, da v petju
uživa in se mu predaja
s strastjo.**

praktična, uporabna znanja in tako naletela sprva na izobraževanje za osebnostno trenerstvo in kasneje na program nevro-lingvističnega programiranja. Zelo dobro se zavedam, da je nenehno izobraževanje pogoj obstanka, napredka in razvoja. Hkrati sem tudi zelo strastna učenka življenja.

Kakšni so vaši kratkoročni in dolgoročni načrti?

V Ljubljani sem s 1. septembrom odprla studio za poučevanje petja in NLP coaching. To je velik korak. V načrtu je več nastopanja ter izdaja novih avtorskih skladb. To je moje življenje in zaokrožilo se je ob pravem času. Čutim, da je za nekatere odločitve in njihove uresničitve treba

imeti tako znanje kot življenjsko zrelost. Sedaj je prišel pravi čas, da to tudi polno živim in delim z drugimi.

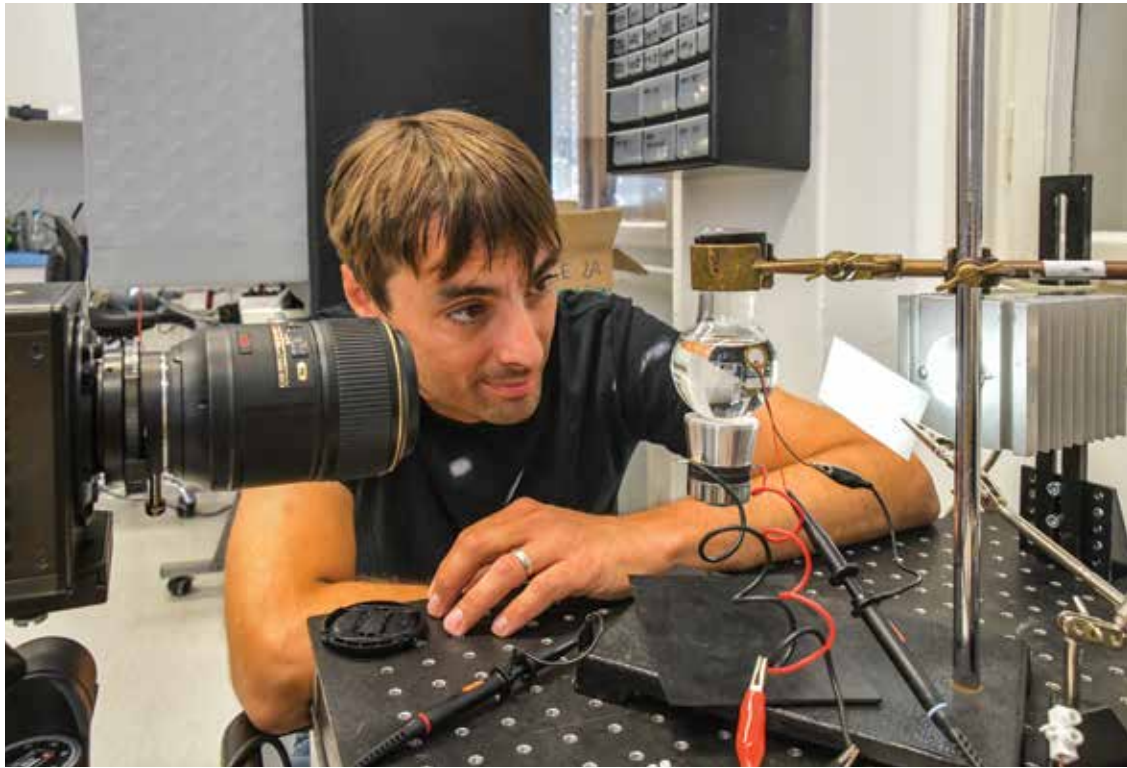
Kako pa gledate na zastoj v koncertiranju v času pandemije in odnos države do umetnikov?

V času pandemije smo umetniki, tako kot vsi samostojni podjetniki, prejeli podporo le za najkritičnejše mesece in zdi se mi, da nam država ne pomaga dovolj. V drugih državah je veliko več posluha za kulturo, namenjena ji je izdatnejša pomoč. Tudi mi plačujemo davke, celo zelo visoke deleže od prihodkov. Mene pravzaprav rešujejo tako prihranki kot poučevanje. Naš posel je zelo negotov tudi v normalnih razmerah. Marsikdo pa je v tem času ob ves zaslužek.

**NAGRADA FRIEDRICH
WILHELM BESSEL ZA
RAZISKAVE V ZNANOSTI**

**Prof. dr.
Matevž Dular**

Prof. dr. Matevž Dular, redni profesor na Fakulteti za strojništvo, je eden od letošnjih prejemnikov prestižne nagrade, poimenovane po nemškem astronomu, matematiku, geodetu in fiziku. Nagrado financira nemško ministrstvo za znanost in raziskave, podeljuje pa jo Fundacija Alexandra von Humboldta. Trenutno se ukvarja z inženirsko dinamiko tekočin: »Delo moje ekipe se trenutno vrti predvsem okrog raziskav čiščenja voda, prijaznega do okolja. Gre za petletni projekt, ki ga izdatno

financira Evropski raziskovalni sklad. Raziskujemo popolnoma nov pristop – v vodi s posebnimi rotorji ustvarimo parne mehurčke, ki silovito implodirajo. Pri tem se sprosti ogromna količina energije, ki jo zaznamo v obliki visokih temperatur in tlakov. Naše raziskave so pokazale, da lahko pri tem učinkovito uničimo bakterije, alge, odpadne zdravilne učinkovine in celo pospešimo razgradnjo mikroplastike. Ne nazadnje pa smo prvi na svetu pokazali, da lahko s to metodo inaktiviramo viruse.«

Do 2. novembra lahko vložite pobudo za podelitev nagrad Marjana Rožanca za amaterske športne delavce, športnike, športne pedagoge, delavce v športu, športne novinarje in društva, in sicer za izjemen športni dosežek v preteklem letu ali za delo v daljšem obdobju. Slovesna podelitev nagrad bo konec novembra 2020. Za več informacij vas vabimo, da pokličete na 01 306 46 03 (Oddelek za šport Mestne občine Ljubljana). www.ljubljana.si/sl/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave

BOTANIČNI VRT

Nika Logar

V Botanični vrt vstopim skozi zgornji, manjši vhod in v trenutku me zagrne zavetje jesensko obarvanih krošenj. Čeprav me od ceste loči le nizka ograja, od mestnega središča pa kratek sprehod, se počutim, kot da sem prestopila nevidno mejo in se znašla v drugem svetu. Kot že tolikokrat prej se mi zazdi, da med stoletnimi drevesi čas teče počasneje, da v skrbno obdelanih gredicah ni prostora za nestrpnost in hitenje in da premišljene vedute, ki uokvirjajo številne vabljive poti, niso vsiljive, ampak zgolj preprosto in pomirjujoče lepe. In tako se umirim. Za trenutek pozabim na svoj pozornosti lačen telefon in se prepustim šumenju listja in

in lepe trenutke, ki sta jih preživela v njegovi senci. V njenih očeh za trenutek ujamem otožnost, ki jo takoj zatem zamenja veselje, ko jo v objektiv ujamem še pred nasadom ognjenocvetočih kan. »Lepa hvala,« in se vrne pod svoj javor, v svoje spomine.

Zdi se, kot da smo na tej mali zaplati zelenja med cesto, reko in železnico vsi nekako povezani, hkrati pa vsak v svojem svetu. Gospa v rdečem in tekač v živorumeni majici, ki švigne mimo nje. Skupina kolesarjev, ki so čajnico izbrali za postanek med potjo, in gledališčnika, ki tam kujeta načrte za nov projekt. Otroci, ki tekajo za ververicami. Starejši par, ki si skrbno izbira zasaditev za svoj vrt, in mlada zaljubljenca, ki ju košati grmi bolj kot zaradi oblike krošnje in privlačnosti plodov zanimajo zaradi zavetja pred radovednimi pogledi. Tukaj vsak najde nekaj zase. In tako je že 210 let.

Ljubljanski botanični vrt, ob otvoritvi leta 1810 poimenovan Vrt domovinske flore, ni bil

vrst z znanim nahajališčem iz naše narave. Za svoje odlično delo so bili ljubljanski strokovnjaki nagrajeni tudi s certifikatoma organizacije Botanical Gardens Conservation International – priznanji, ki jih uvrščata med deset najuspešnejših botaničnih vrtov na vsem svetu. Znanje in izkušnje zaposlenih ter sadovi njihovega dela pa seveda ne ostajajo le v skrbno varovanih zbirkah in rastlinjakih – v številnih knjižnih izdajah, strokovnih vodstvih in delavnicah, in ne nazadnje v obliki semen in sadik, jih z veseljem delijo tudi s številnimi obiskovalci.

Ko se od tropskega rastlinjaka, ki z mostovžem visoko med vednozelenimi krošnjami in gosto prepletenimi ovijalkami v vsakem letnem času ponuja občutek sprehoda po rajskem vrtu, s sadiko ciperusa v roki vračam proti čajnici, razmišljam o tem, kako resnično edinstven je ta kraj. Kljub bogastvu vsebin, večplastnosti delovanja in množici različnih ljudi in zgodb, ki se vsak dan srečujejo na ozkih vijugastih poteh, te pomiri, a hkrati poživi.

Osredišči. Pravzaprav je eden redkih, če ne kar edini kraj v mestu, kjer lahko preprosto si, kjer uživaš v lepota narave, oplemenitenih z delom človeških rok, ne da bi ti ob tem nekdo nekaj ponujal ali da bi tvoje misli preglasil mestni vrvež.

Zatopljena v svoje misli počasi srebam kavo. In skoraj spregledam gospo v rdečem. »Kavo sem vam plačala. Še enkrat hvala za fotografiranje,« mi tiho pove. »Pa upam, da se še kdaj srečava.« In že je več ni. »Tudi jaz,« gledam njeno rdečo jopico, ki izginja v zelenju. Obljubim si, da kmalu spet pridem. Če ne prej, čez nekaj tednov, ko bo tla za slikovito hišico pozlatilo listje velikanskega ginka.

Z direktorjem ljubljanskega botaničnega vrta, botanikom in strastnim ljubiteljem rastlin dr. Jožetom Bavconom smo poklepetali o vse večjem zanimanju za sobne rastline.

Zdi se, da se zanimanje za rastline v zadnjih letih povečuje. Ste to »rastlinsko mrzlico« opazili tudi v Botaničnem vrtu?
Predvsem v obdobju po sprostitvi prvih protikoronskih ukrepov. Če so prej naše delavnice in prodajni rastlinjak včasih samevali, od pomladi dalje vrste tudi pri nas niso nič nenavadnega. In tega smo seveda vesel.

Kaj menite, zakaj je tako?

Po mojem mnenju gre za neki prainstinkt, za željo po vrnitvi v rajski vrt. Ljudje smo se razvili v tropih, sredi bujnega zelenja in obilice užitnih listov in plodov. Šele kasneje, z naseljevanjem

Seveda. Prav letos smo s sodelavci izdali novo knjigo o tropskih rastlinah, med katerimi je kar nekaj takšnih, ki jih pri nas gojimo kot sobne rastline. Predvsem bi ljudem svetoval, naj ne komplicirajo. Iz lastnih izkušenj vam povem, da veliki večini sobnih rastlin ustreza običajna vrtna prst. Če ne verjamete, obiščite naš tropski rastlinjak. Videli boste, da se rastline v njem odlično počutijo, čeprav rastejo v povsem običajni vrtni zemlji.

Zakaj pa potem marsikatera rastlina kmalu po tem, ko jo prinesemo iz trgovine, žalostno propade?

Rajski vrt

prebiranju poezije, izobešene ob mogočnih deblih. »Kakšno razkošje!« pomislim in s tal zamaknjeno poberem olesenel bodičast plod neznanega drevesa. Hrapavi občutek v dlani in simetričnost njegovih oblik še okrepita občutenje nekakšne naravne skladnosti in lepote trenutka. Pazljivo preberem tablico z imenom ... in ga v naslednjem hipu pozabim.

Iz zasanjanega pohajkovanja me prebudi tih glas. Gospa v rdečem. Stoji pred japonskim javorjem, ki je ravno začel dobivati nadih barve njene jopice, in me prosi, da ju fotografiram. Njo in drevo, ki jo spominja na njenega kužka

prvi botanični vrt v Ljubljani, niti ne prvi na ozemlju današnje Slovenije. Je pa edini, ki se je v svoji prvotni funkciji neprekinjeno ohranil vse do danes. Poleg oaze zelenja, ki sredi mesta ponuja mirno zatočišče tako prebivalcem in obiskovalcem kot številnim živalskim vrstam, je namreč glavni namen botaničnih vrtov proučevanje in ohranjanje rastlinskih vrst in njihove raznovrstnosti ter ozaveščanje ljudi o njihovem pomenu za naše življenje. Semenska zbirka ljubljanskega botaničnega vrta tako danes obsega več kot 16.000 enot s preko 3.500 vrstami, v njej pa je shranjena kar petina vseh rastlinskih

BOTANIČNI VRT

LPP 3, 3B, 3G, 11, 11B postajališče Privoz
LPP 27 postajališče Orlova

BICIKELJ:
Prule 8

FLEISCHMANNOV REBRINEC

JE ENDEMIT, RASTLINA, KI RASTE SAMO V LJUBLJANI. PO TEM, KO JE Z NARAVNIH RASTIŠČ NA GRAJSKEM GRIČU IZGINIL, SO GA USPELI OHRANITI V BOTANIČNEM VRTU.

DVOKRPI GINKO

JE ENO NAJBOLJ TRDOŽIVIH DREVES NA SVETU. V BOTANIČNEM VRTU POLEG VELIKEGA, SKORAJ 200-LETNEGA GINKA RASTEJO TUDI POTOMCI DREVESA, KI JE PREŽIVELO EKSPLOZIJO V HIROŠIMI.

SEMENA IN SADIKE,

KI JIH KUPITE V BOTANIČNEM VRTU, SO VZGOJILI ALI NABRALI SAMI. Z NAKUPOM LAHKO TAKO OBENEM POLEPŠATE SVOJ VRT ALI DNEVNO SOBO TER PODPRETE DELOVANJE VRTA.

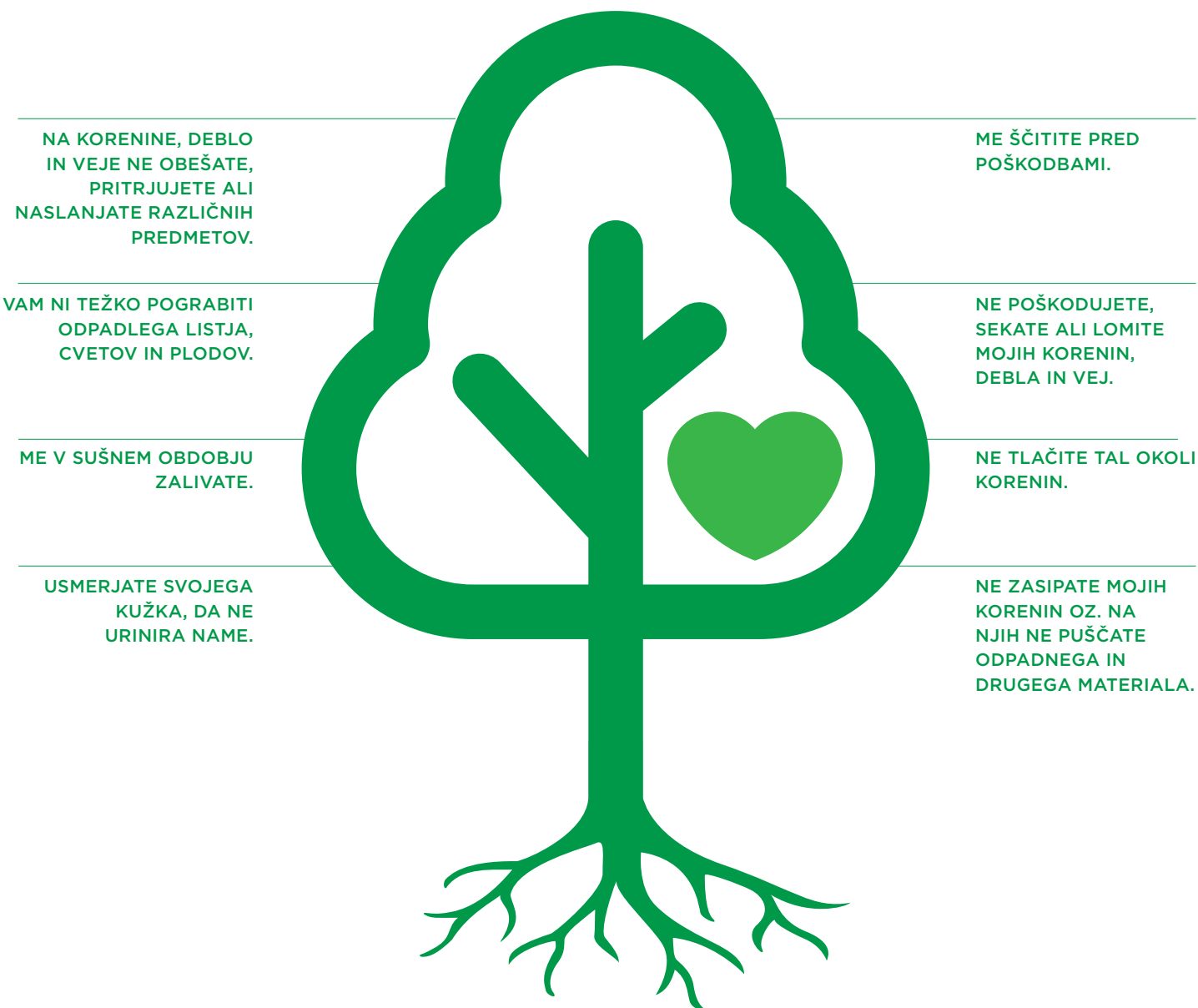
Po parkovem delu Botaničnega vrta se lahko vsak dan do 19. ure sprehodite brezplačno, za vstop v tropski rastlinjak pa boste odšteli 3 evre.

krajev, kjer narava s hrano ni tako radodarna, smo morali začeti užitne rastline načrtno pridelovati. Mislim, da se je v dolgih dneh tesnobnega sedenja med štirimi stenami v marsikom zbudilo hrepenenje po paradižu. In ker nazaj ne moremo, smo si začeli svoje male rajске vrtove urejati kar v dnevni sobah.

Pa nam uspeva? Glede na dolgoletne izkušnje s preučevanjem in gojenjem tropskih rastlin imate za novopečene ljubitelje verjetno kar nekaj nasvetov.

Težava ni v prsti, ampak v načinu gojenja teh rastlin. V Angliji imajo za to izraz »buy and die« (kupi in umri). Te rastline so vzgojene na velikih farmah. Rastejo izključno v šoti, ob natančno doziranem gnojenju, ki zagotavlja hitro in bujno rast. Ko takšno rastlino kupite, pravzaprav že počasi propada, zato je nujno, da jo ob prihodu domov presadite. In ste z njo potrpežljivi. Rastline, ki so vzgojene v naših rastlinjakih, so sicer na pogled morda manj privlačne, so pa tudi manj občutljive in tako, ob nekaj potrpežljivosti in ustrezni negi, hvaležno uspevajo.

HVALA, KER

ME OHRANJATE PRI ŽIVLJENJU.

Ljubljančanke in Ljubljančani!

Vse prevečkrat se zgodi, da lastniki zasebnih zemljišč dopuščajo sekanje zdravih dreves ali njihovo nestrokovno obžagovanje. V ozadju so največkrat širitev tega in onega na zelenico, želja po nečem novem, prihranek, ko se »nege« drevja lotimo kar po domače ... Če bi razmislili in se zavedali, kakšno neprecenljivo vrednost imajo drevesa, bi verjetno ravnali drugače. Zato se naučimo pogledati onkraj svojih interesov in začnimo spet sobivati skupaj z drevesi.

PRENOVA

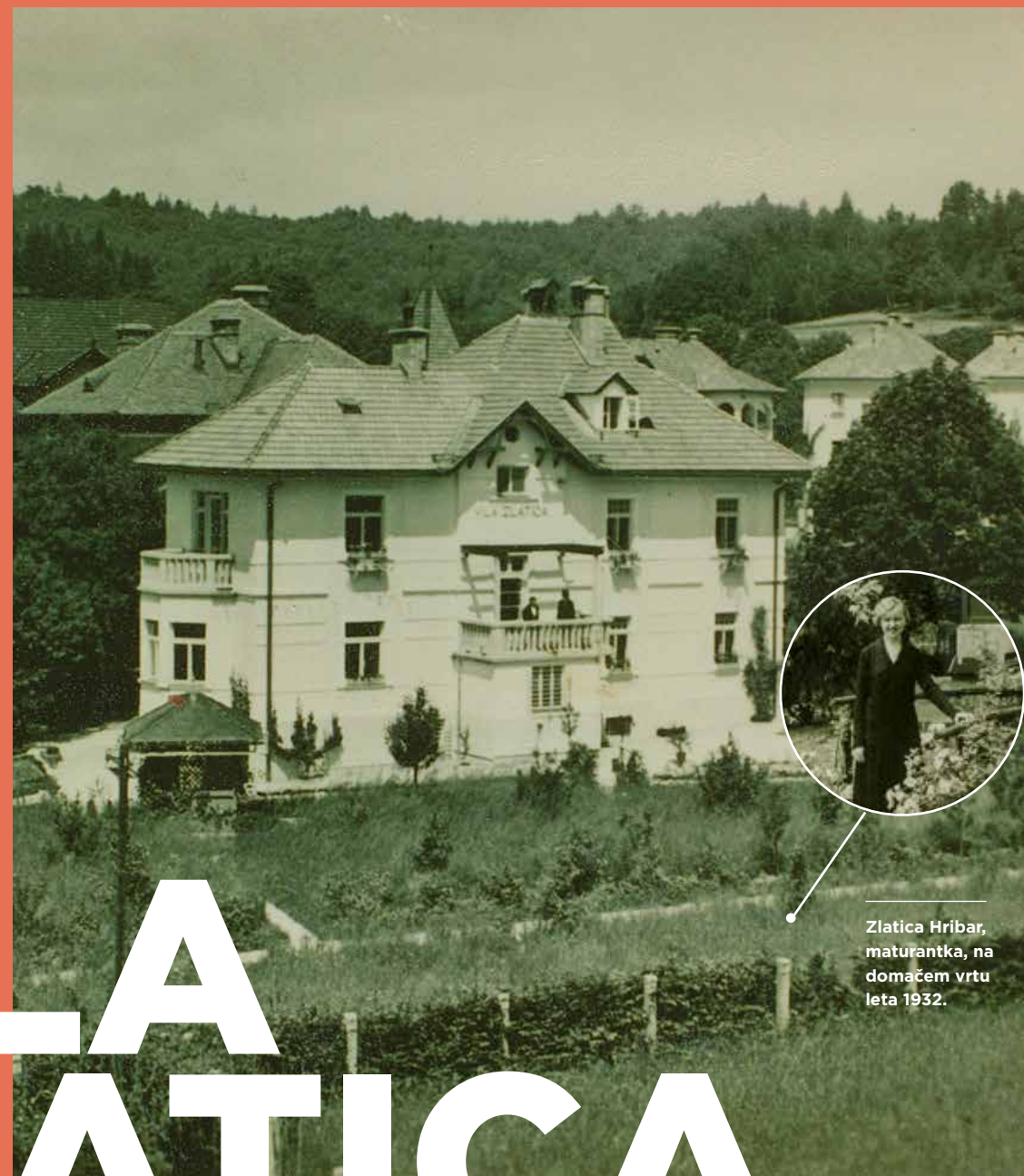
Jerneja Batič

VILA ZLATICA

Rožna dolina je eden izmed najlepših predelov Ljubljane, kjer uživamo v prelepi naravi in dvoriščih, obkroženih s prečudovitimi prestižnimi vilami. Ste opazili, da ena še posebej izstopa? Vila Zlatica na Cesti 27. aprila 47 je nekdanja vila priljubljenega ljubljanskega župana Ivana Hribarja, ki jo je kupil 1. avgusta 1918. Ime je dobila po njegovi hčerki, dr. Zlati Hribar, ki jo je pred 20 leti zapustila državi. Vila Zlatica še vedno krade poglede Ljubljančanov, stoletje nazaj pa je bila ena izmed glavnih atrakcij Rožne doline. V njej se danes

skrivajo pravi zakladi slovenske kulturne dediščine. Prva pomembna zapuščina je v visokem pritličju prizidka – knjižnica. Hribar je bil namreč močno zavezan slovanskemu svetu, njegova zbirka knjig pa je bila osnova za začetek Slovenske knjižnice v Ljubljani. Kot velik domoljub in strasten politični delavec je zaradi vojne nevarnosti leta 1940 ob vili zgradil tudi betonski bunker, še eno posebnost tistega časa. V njem bo po obnovi predstavitev začetka druge svetovne vojne. Največja paša za oči pa je bil zagotovo vrt z več kot sto drevesnimi vrstami, jagodičevjem

in zelišči, najti je bilo celo uvožene narcise in tulipane z Nizozemske. Vila Zlatica je tako res nekaj posebnega in pravi kulturni spomenik, zato se ji v začetku prihodnjega leta obetajo boljši časi – njena obnova je v polnem teku. Stavbi bomo zagotovili sodobno infrastrukturo in ji vrnili sijaj, ki ga je imela v času župana Hribarja. Po prenovi bo namenjena muzejski predstavitvi, živemu kulturnemu dogajanju s programi razstav, predavanj, izobraževanj in drugih prireditev. Dediščina prvega moža Ljubljane bo tako živela naprej.

Zlatica Hribar, maturantka, na domačem vrtu leta 1932.

Obnova vile Zlatica je v polnem teku.

IZLET

Lora Power

Potep po mestu z Esadom Babačičem

Turisti pred domačim pragom

Kdo vas lahko popelje dlje od Prešernovega trga, tržnice in Zmajskega mostu? Kdo lahko razkrije srž tega kraja, njene spregledane soseske in karakterje, kot jih najdete le še v črno-belih eksistencialnih filmih? Urbana Vrana! In njena domiselna, alternativna turistična ponudba: od feministične ture do one postkomunistične, športne, klasično-urbane ali tiste, ki je meni najljubša, pankovske. Slednja je z Esadom Babačičem kot glavnim frontmanom zaukazala zbor na kolesih v Leninovem parku. Z izbranimi ritmi muzike je takoj napovedala, da bo drugačna: politična, pesniška, športna, arhitekturna in socialna. Ter da bo v pozabljene kvarte prestolnice zagrebla srčno in globoko. Kajti potep po mestu z Esadom ni le punk tura po prestolnici; je trpka prigoda o odraščanju – tako

rekoč scenarij za prvovrstni slovenski film. In tako smo jo mahnili – najprej samo do vogala, kamor se je v osemdesetih hodilo po starčka ali torota, najcenejša vina, ter konjak Zvečevo – »presežek za vsakega pravovernega panksa«. Pankrtov je na pank turi pravzaprav najmanj, čeravno so bili netilna iskra upora, zato jim morda v čast zapojmo tisti znani

refren: »Ne morem bit' v Riu, ne morem bit v Kopru, vsi me silijo, naj grem delat k Topru.« In medtem ko Babačič niza prizore, citira dialoge, časopisne naslove ali policijska poročila, spreminja lokacije postankov v prava filmska prizorišča. V Knafljevem prehodu, na primer, se je leta 1981 znašel grafit Dol z rdečimi buržuji ter dva osumljenca spravil za zapahe (Miho Štamcarja

in Braneta Bitenca). Pri reviji Problemi so istega leta izšli Punk Problemi, posebna izdaja teoretsko-literarne revije, ki so jo uredili Igor Vidmar, Grega Tomc in Peter Mlakar, vizualno podobo pa je osmislił Srečo Papič. V tej monumentalni izdaji so objavili pankersko poezijo: stihe legendarnih Lublanskih psov, Berlinskega zidu, Kuzl, Termitov, Gnilih duš, Pankrtov in med drugim Laibacha. Uvodnik je spisal takratni urednik Slavoj Žižek: »Punk je edinstven pokazatelj tega, da

se pritisk tehno-birokratskih sil na družbeno-ekonomskem področju križa s prevlado meščanskih ideoloških oblik na področju (množične) kulture.«

A pustimo Esadu in ekipi Urbane Vrane, da vas vzdraži po pankersko in odpelje na večurno vožnjo, primerno tudi za otroke. Ne bo vam žal! To je eden tistih avtorskih »filmov«, ki kar kliče po večkratnem ogledu. Tudi zato, ker Esad ni pozabil na ljudi iz socialnega roba, na priseljence in ženske.

Rok Kušlan

Od Šentjakoba čez Jarški prod in ob Savi v Gameljne

Rok Kušlan

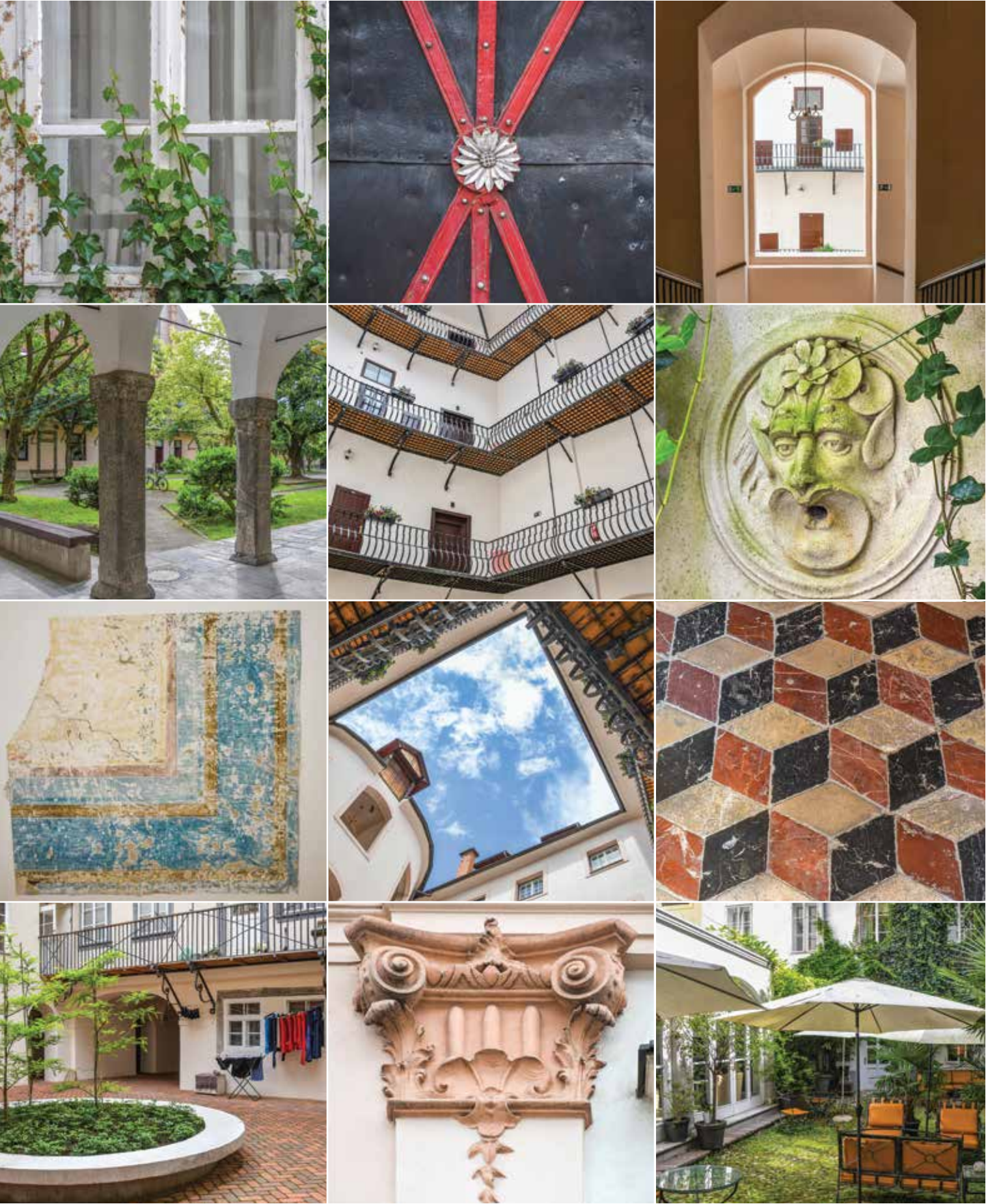
Sava je zadnja med rekami, ki je sredi prejšnjega stoletja postala ljubljanska. Na odseku, ki teče znotraj občine, se skozi Medenska vrata zlije na Ljubljansko polje. To je na debelo prekrito s prodom, ki so ga reka in njeni pritoki privlčili skozi milijone let.

Z avtobusa linije 12D izstopite na postaji Šentjakob. Vrnite se nekaj korakov proti Ljubljani in zavijte desno na cesto, ki nosi ime vasi. Pot nadaljujte do župnijske cerkve, kjer pri otroškem igrišču na makadamu zavijete levo. Po 100 metrih boste zagledali kmetijo, na njeni desni strani pa enega od številnih kolovozov. Kljub številnim odcepom se držite najizrazitejšega kolovoza ter hodite proti zahodu. Po 10 minutah hoje na T križišču zavijte levo proti jugu, po 100 metrih pa se glavni kolovoz ponovno obrne proti zahodu. Nato boste prišli do križišča, kjer glavni kolovoz zavije levo, vendar vi nadaljujte naravnost, po manj izrazitem odcepu. Ta se

kmalu začne izgubljati, vendar boste po dobrih 100 metrih prišli do novega, kjer zavijete levo. Hodili boste med mladim vrbjem in v nekaj minutah prišli do ježe, kjer se strmo spustite in v križišču pot nadaljujete naravnost. Na razcepu pod tablo, ki prepoveduje odlaganje odpadkov na vodovarstvenem območju, zavijte rahlo levo. Po nekaj metrih boste prispeli do privatnega vrta Pri Mačk', ki ga lahko prečkate, da pridete do brega Save. To naredite po desni strani. Od tod pot nadaljujete po desnem bregu Save, kjer kmalu prispete do mosta, črnuške obvoznice. Pot vam bo presekala Črnušnica, zato zavijte desno na cesto ob potoku. Da pridete do mostu,

na prvem odcepu zavijte levo in se nato po desnem bregu Črnušnice vrnite na breg Save, kjer cesta zavije levo. Pot nadaljujte po glavni vrtičkarski ulici. Ko po dobrem kilometru zagledate daljnovode, se napotite proti levemu odcepu, ki vas bo pod novimi bloki ponovno pripeljal do brega Save. vzdolž reke pod mostovi boste brez težav prispeli do ribiškega doma Straža-Sava. Nato se napotite na glavno cesto in pri kozolcu s kažipotom za konjeniški center zavijte desno. Pot vas bo ponesla do glavne ceste Črnuče Gameljne, kjer zavijete levo. V 10 minutah boste prišli do cilja – končne postaje linije 8.

DVORIŠČA

Veronika Sorokin

V Centru je del Ljubljane, ki je že od nekdaj veljal za prestižnega. Sprehod skozi ta del mesta razkriva, da se tu mestni vrvež umiri in ostane nam več časa, da prisluhnemo energiji dvorišč, se zazremo v njihove detajle in osebne občutke. Več čudovitih meščanskih dvorišč med drugim najdemo na Gosposki ulici, kjer je nekoč živel mestna gospoda.

POSEBNOSTI DVORIŠČ

BAROČNA PLEMIŠKA PALAČA: pohvali se lahko s polkrožnim srednjeveškim obrambnim stolpom, ki je ostanek nekdanjega mestnega obzidja.

BARBOVA PALAČA: postavljena je bila za grofa Jošta Vajkarda Barbo Waxensteina. Rodbina Barbo velja za beneško patricijsko rodbino.

BUJNO ZELENO DVORIŠČE NA ŽABJAKU: povezano z Vodnimi vrati je ob desnem bregu Ljubljane predstavljalo vhod v mesto, kjer je čuvaj pobiral pristojbino od blaga, pripeljanega po vodi. Dvorišče je del nekdanjega jezuitskega samostana.

GOSPOSKA ULICA

BICIKELJ Breg 20, Zoisova cesta 2, Kongresni trg 3

ŽABJAK

BICIKELJ Grudново nabrežje 3

GOSPOSKA ULICA

LPP 2, 3, 11, 19, 27 postajališče Križanke
LPP 1, 2, 3, 6, 9, 11, 19, 27 postajališče Drama

ŽABJAK

LPP 2, 3, 11, 19, 27 postajališče Gornji trg

Na dvorišču mir

Stavba na Gosposki ulici 4 je tridelno zasnovana baročna plemiška palača s prelepim notranjim dvoriščem. Kot zaključeni gradbeni kompleks je bila dokončana v sredini 18. stoletja. Poteka vse od Gosposke do Vegove ulice. V čelnem traktu ob Vegovi ima čudovito ohranjen polkrožni srednjeveški obrambni stolp, ostanek nekdanjega mestnega obzidja. Zahodni del pročelja še posebej izstopa zaradi osemosnega vhodnega dela, členjenega s pilastri. Notranje, novo tlakovano dvorišče, na katero vodi široka veža, je zelo prostorno in z nasadi okrasnih drevesnic na sredini privablja naš pogled. Tudi danes so bivalni prostori v palači namenjeni nekaj meščanskim stanovanjem. Naslednji neprecenljiv biser baročne meščanske arhitekture v Ljubljani je **Barbova palača**, tudi na Gosposki ulici. S svojo značilno zunanostjo sodi med vrhunce baročne posvetne arhitekture. Gre

za eno redkih meščanskih palač, v celoti zgrajeno na novo. Leta 1756 jo je za grofa Jošta Vajkarda Barbo Waxensteina postavil ljubljanski arhitekt Matija Persky. Posebej izstopa pročelje, ki ga odlikujejo razkošni kapiteli, pilastri in okrasje oken. V tem se zrcali arhitektovo spogledovanje z dunajskim barokom, saj se je pri elementih zgledoval po palači Daun-Kinsky na Dunaju. Zanimiva je notranjost z ovalnim stopniščem kot edinstvenim tovrstnim primerom stavbne dediščine v našem mestu. Mogočni kamniti portal nas vrača v čase, ko so skozenj vozile kočije do stopnišča in na dvorišče s hlevi. Na dvorišču Barbove palače si oko spočije ob pogledu na okrasno zelenje na sredini, kjer lahko občudujemo talne mozaike. Stanovalec pri odhodu iz stavbe sicer ne čaka kočija, a vendarle so ob zapiranju masivnih vhodnih vrat videti veličastno.

Bujno zeleno dvorišče na Žabjaku na Hrenovi ulici je še en primer čudovito ohranjenega arkadnega dvorišča, zgrajenega v začetku 17. stoletja. Žabjak še danes velja za svojevrstni del Ljubljane, saj je blizu središča, pa kljub temu deluje nekoliko odmaknjeno. Dvorišče, povezano z Vodnimi vrati, je ob desnem bregu Ljubljane predstavljalo vhod v mesto, kjer je čuvaj pobiral pristojbino od blaga, pripeljanega po vodi. V strugi Ljubljane je bilo pred začetkom regulacijskih del več otočkov in vodni promet po reki so med drugim usmerjali s posebnimi pregradami ali »grabljami«. Te so lovile les in zaustavile tudi kak čoln, ki se je snel s priveza. Arkadno dvorišče, ki nas s stavbno govorico seznanja, da je bil tu nekoč samostanski kompleks, tudi danes krasi lepo urejen bujni vrt. V stavbnih prostorih so danes večinoma stanovanja, stanovalci pa, odmaknjeni od strogega jedra, tod pišejo skrivne zgodbe svojih življenj.

DELO MESTNEGA SVETA

Poročilo s 15. seje Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Veronika Sorokin

Sprejeti dokumenti na 15. seji (21. 9. 2020)

Svetnice in svetniki so sprejeli Poročilo o izvrševanju proračuna Mestne občine Ljubljana za prvo polletje 2020. Sprejeli so tudi: • Predloge Sklepov o določitvi dela plače za delovno uspešnost predstavnikom nekaterih javnih zavodov ter • Predlog Odloka o razglasitvi gozdov s posebnim namenom, o obdelavi komunalnih odpadkov in odlaganju ostankov predelave ali odstranjevanja komunalnih odpadkov idr.

Glavni poudarki razprave

Svetnice in svetniki so ob začetku seje obravnavali Poročilo o izvrševanju proračuna Mestne občine Ljubljana za prvo polletje 2020. Njegova realizacija je na prihodkovni ravni ocenjena v višini 38,43 %, na odhodkovni pa 38,65 %. Mestni svetniki **Ksenija Sever** in **Mojca Škrinjar** (SDS) sta glede na dane okoliščine pandemije in zmanjšanje obsega dejavnosti zaradi ustavitve javnega življenja pohvalili realizacijo polletnega proračuna, ki je na določenih področjih kljub temu visok. Obenem sta izpostavili, da je bila realizacija proračuna na nekaterih postavkah po drugi strani nizka, in sicer pri varovanju okolja in naravne dediščine, znanosti in tehnološkem razvoju, prometni varnosti in razvoju podeželja.

Razprava se je nadaljevala z obravnavo Predloga Sklepa o določitvi dela plače za delovno uspešnost predstavnikom nekaterih javnih zavodov iz naslova tržne dejavnosti za leto 2019. Slišati je bilo nekaj pomislov: svetnik **Igor Horvat** (SDS) meni, da je izplačevanje dodatkov k plači neutemeljeno, zlasti v negotovih razmerah pandemije. Njegovemu mnenju se je pridružila svetnica **Mojca Sojar** (NSi) in dodala, da zaradi premalo sredstev v mestni občini niso bili realizirani določeni tekoči projekti, kot je uvedba redne LPP linije po Ljubljani. Svetnica **dr. Asta Vrečko** (Levica) je poudarila, da bi bilo pri izplačevanju tovrstnih nagrad smiselno razmisliti tudi o drugih kriterijih, ne pa izhajati zgolj iz

uspešnosti tržne dejavnosti posameznih zavodov. Mestne svetnice in svetniki so v nadaljevanju seje obravnavali Predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o posebni rabi javnih površin v lasti mestne občine. **Dr. Asta Vrečko** (Levica) je soglašala, da se poulični nastopi na mestnih javnih površinah omejijo na največ dve uri nastopa, izrazila pa je pomislek glede povišanja cen za najem ut za prodajo kovanja v mestu, še posebej v danih razmerah. Pri ostalih predlogih Sklepov – osnutkih besedil pravnega posla in lokacijskih preveritvah, s strani mestnih svetnic in svetnikov ni bilo večjih razhajanj.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori mestne uprave

Iz kabineta župana so se odzvali na pobudo Svetniškega kluba Levica, naj Mestna občina Ljubljana obsodi zbiranje paravojaških milic in nacionalističnih organizacij, ki se zbirajo ob protivladnih protestih. Kabinet župana je poudaril, da je **župan Zoran Janković** že večkrat javno obsodil tovrstna ravnanja in jasno izpostavil, da je Ljubljana mesto-heroj, kjer se spoštuje različnost in zagovarja nenasilje.

Svetnico **dr. Asto Vrečko** (Levica) je zanimala sprememba odločitve glede prenove Tavčarjeve ulice, kjer po novem ne bo ne rumenega pasu ne kolesarske steze proti Komenskega ulici. Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so pojasnili, da rekonstrukcija sledi ciljem trajnostne prometne politike ter zagotavlja varno prevoznost in prehodnost tega dela mestnega središča, so še dodali. Z istega oddelka so odgovorili tudi svetnici **Maruši Babnik** (SDS), ki se je pozanimala, ali so protivladni protesti s strani organizatorjev ustrezno prijavljeni pristojnim službam v mestni občini. Pojasnili so, da Odlok o posebni rabi javnih površin določa, da je javni shod z opremo dovoljen na vseh cestah občine, če pa ga organizator izvede brez opreme, ne potrebuje dovoljenja za rabo javne površine. Mestnega svetnika **Jožefa Horvata** (NSi) je zanimalo, kako bodo v občini uredili plažo Ježica ob Savi in poskrbeli za ustrezno varnost. Z Oddelka za varstvo okolja so pojasnili, da je plaža načrtovana kot plaža za sončenje in ne kopališče, obiskovalce pa na to opozarja tudi informativna tabla. Zaradi nihanja vodne gladine je potrebno tudi redno vzdrževanje in občasna dodatna utrditvev betonskih ležalnikov, za kar je ustrezno poskrbljeno.

V Svetniškem klubu SD so prejeli odgovor z Mestnega redarstva glede tatvine koles v mestu. Posebno skrb namenjajo varnosti pešcev

in kolesarjev, saj redno skrbijo za prevoznost kolesarskih stez in pločnikov. Dodajajo, da področje kraje koles ni v njihovi pristojnosti in da so se v preteklosti kot učinkovite pri preprečevanju takšnih dejanj izkazale patrulje, ki to delo opravljajo peš ali na kolesih. Svetnica **Mojca Škrinjar** (SDS) je prejela odgovor na pobudo glede razširitve mreže Bicikelj in najem električnih vozil. Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet pojasnjujejo, da bodo nove lokacije za vzpostavitev mreže določali glede na potrebe zaposlitve sistema, pri čemer je treba upoštevati, da postajališča med seboj ne smejo biti oddaljena več kot 400 m.

Z istega oddelka so se odzvali tudi na pobudo samostojnega svetnika **Liste kolesarjev in pešcev Janeza Starihe** glede umika prepovedi kolesarjenja na območju Osrednje ljubljanske tržnice. Utemeljili so, da je kolesarjenje med stajnicami ali pod arkadami med delovanjem centralne tržnice moteče in nevarno, zato obstoječe ureditve ne bodo spreminjali.

Mestnega svetnika **Matjaža Vedeta** (SDS) je zanimala novelacija prometne studije na Parmovi ulici, predvsem, kateri ukrepi za povečanje pretočnosti prometa so že bili izvedeni. Z oddelkov, pristojnih za urejanje prostora ter gospodarske dejavnosti in promet, so pojasnili, da je bila letos zaključena rekonstrukcija Parmove ulice, vključno s preureditvijo križišča Parmove in ulice Bežigrad, in dodali, da je najpomembneje zagotoviti prometno varnost, prometni dostop in prevoznost v vseh pogojih. Iz Javnega stanovanjskega sklada so odgovorili svetnici **Maši Kociper** (SAB) glede nezasedenih stanovanj v Ljubljani ter možnosti odkupa ali zamenjave, s ciljem pridobivanja novih stanovanjskih enot. Sporočili so, da za vzpostavitev projekta mapiranja oz. identificiranja praznih stanovanj po njihovi oceni ni pravne podlage. Dodajajo še, da so skladno s sprejetim Stanovanjskim programom Mestne občine Ljubljana 2019–2022 objavili javno vabilo k oddaji ponudb za prodajo stanovanj, toda večjega zanimanja v zvezi s tem ni bilo zaznati.

Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so **Maši Kociper** (SAB) odgovorili še na vprašanje, koliko parkirnih mest, namenjenih souporabi in izposoji električnih vozil, ter polnilnih mest načrtuje občina. Povedali so, da bodo v skladu s sprejetim Koncesijskim aktom za vzpostavitev souporabe vozil zagotovili 200 parkirnih mest, lokacije za postavitev električnih polnilnic pa se določajo glede na sprejeto Strategijo o elektromobilnosti in Celostno prometno strategijo.

DOGAJANJE

15. 10.

VSI PTICE
Mini teater
Križevniška cerkev
ob 19.00 / Vstopnina: 20 €, 15 €
www.mini-teater.si

15. 10.

KUSTOS ZA EN DAN – MARE FILIPČIČ
Narodna galerija
ob 18.00 / Vstopnina: 8 €, 4 €
www.ng-slo.si

15. in 22. 10.

28. MEDNARODNI GLASBENI CIKEL MLADI VIRTUOZI
Viteška dvorana, Križanke
ob 19.30 / Vstopnine ni
www.ljubljanafestival.si

od 15. 10.

PROUČEVANJE NARAVE: NACIONALNO BOGASTVO V OČEH FOTOGRAFA
Prirodoslovni muzej Slovenije
www.pms-lj.si

19. 10.

NOVA FREKVENCA, GLASBENI POGOVOR V ŽIVO – MANCA UDOVIČ
Knjižnica Otona Županciča, mediateka
ob 19.30 / Vstopnine ni
www.mklj.si

od 19. 10.

KAKO POSTATI DOBRA ŽENA
Kinodvor
Vstopnina: od 2,90 € do 5,30 €
www.kinodvor.org

do 31. 10.

VIDENJE 20/20: SKUPNOST – SODOBNA INDONEZIJSKA DRUŽBENO ZAVZETA FOTOGRAFIJA
Galerija Jakopič
Vodstvo vsako nedeljo ob 16.30 / Vstopnina: 3 €, 2 €
www.mgml.si

21. 10.–20. 11.

ARHITEKTURA SANJ – TRIDELNI RAZSTAVNI PROJEKT
Desni atrij ljubljanske Mestne hiše
www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/kultura-v-ljubljani/razstave-v-razstavnih-prostorih-mol

22. 10.

GLASNA DELAVNICA Z IRENO TOMAŽIN
Mednarodni grafični likovni center
ob 17.00 / Vstopnine ni
liti.sturm@mgcl-lj.si

od 22. 10.

FOTOGRAF
Kinodvor
Vstopnina: od 2,90 € do 5,30 €
www.kinodvor.org

23. 10.

BORIS CAVAZZA KVINTET
Skalna dvorana, Ljubljanski grad
ob 20.00 / Vstopnina: 12 €
www.ljubljanskigrad.si

26. 10.

ROPOTARNICA: TINE VRABIČ – NITZ, CIKEL KONCERTOV IMPROVIZIRANE SODOBNE GODBE
Galerija Škuc
ob 20.30
www.galerijaskuc.si

27., 28. in 30. 10.

HLAPCI
Festivalna dvorana, Slovensko mladinsko gledališče
ob 19.00 / Vstopnina: 15,50 €, 9,50 €, 21 €
mladinsko.com/si

28. 10.

HODWORKS: MIRAGE
Center kulture Španski borci
Ambrožev trg, spodnji Fabianijev most, nabrežje ob Vrazovem trgu
Ob 18:00 / Vstopnina: 50 €
www.anadesetnica.com

28., 29. in 30. 10.

DUNCAN MACMILLAN: VSE SIJAJNE STVARI, PREMIERA
Mala Drama
ob 20.00 / Vstopnina: 24 €
www.drama.si

28. 10.

HODWORKS: MIRAGE
Center kulture Španski borci
ob 20.00 / Vstopnina: 12 €, 8 €
www.spanskiborci.si

29. 10.

HODWORKS: GRACE
Center kulture Španski borci
ob 20.00 / Vstopnina: 12 €, 8 €
www.spanskiborci.si

29. 10.

VODSTVO PO RAZSTAVI LAIBACH: SVOBODA VODI LJUDSTVO
Galerija »S«, Ljubljanski grad
ob 18.00
www.ljubljanskigrad.si

do 31. 10.

SLOVENSKA MAJOLIKA
Narodni muzej Slovenije – Metelkova
Vstopnina: 6 €, 4 €
www.nms.si

do 6. 11.

ARJAN PREGI: OTROŠKE SLIKE
Galerija Tobačna
Vstopnine ni
www.mgml.si

do 9. 11.

STARI VZORCI, NOVE ČIPKE
Mestni muzej Ljubljana
Vstopnina: 6 €, 4 €
www.mgml.si

do 10. 11.

ALI IMA PRIHODNOST PONOVIČ?
Galerija Kresija
ob 18.00 / Vstopnine ni
www.facebook.com/galerija.kresija

do 8. 2. 2021

NAŠA JEZA JE BREZMEJNA. DEMONSTRACIJE 1968–2020 SKOZI OBJEKTIV FOTOGRAFA TONETA STOJKA
Muzej novejše zgodovine Slovenije
Vstopnina: 5 €, 3 €
www.muzej-nz.

NAPOVEDNIK

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Zdrava prehrana - VEGAN

Predavanje za vse, ki jih zanima zdrava hrana, zaščita narave in živali ter kulinarika. Po predavanju: degustacija in kuharski nasveti.

14. 10. ob 18. uri / Sedež ČS Bežigrad, Vojkova ulica 1, sejna soba

Kompostiranje in jesenska priprava tal

Pregledali boste rast solatnic in kapusnic, ki bodo celo zimo na vrtu. Ocenili boste svoj pridelek in se pogovorili o zastirki čez zimo ter zelenem gnojenju.

19. 10 ob 16. uri / Učni zelenjavni vrt na Vojkovi

CENTER

Občuti energijo reiki

Z vajami poiščemo energijske blokade ter ponovno vzpostavimo ravnovesje v obravnavanem predelu. Dodatni nasveti in vaje, s katerimi lajšate težave doma. Prijave na: nikolisam@outlook.com. Vsako prvo sredo v mesecu ob 17. uri / Zarnikova 3, dvorana

Posvoji punčko in reši otroka

Slovenska fundacija za UNICEF vabi na delavnice izdelovanja punčk iz cunj. Punčke so namenjene prodaji, s čimer UNICEF Slovenija zbira sredstva za cepljenje otrok v državah v razvoju. Vsako sredo od 10. do 11. ure / Štefanova 11, sejna soba

Srečevalnica

Vabljeni na brezplačna srečanja in delavnice ročnih del – pletenje, kvačkanje in klekljanje, ki jih organizira RK Slovenije, OZ Ljubljana. Vsak torek od 16. do 18. ure / Rozmanova 12, mala sejna soba

Telovadba za starejše

Vabljeni na vadbo v organizaciji RK Slovenije, OZ Ljubljana.

Vsak torek ob 14.30 / Rozmanova 12, dvorana

Delavnica preprečevanja padcev v starosti

Pridružite se predavanjem in izmenjavi izkušenj za varno starost brez poškodb.

Vsak tretji četrtek od 10.15 do 12.00 / Rozmanova 12, mala sejna soba

Čaj ob petih

Humanitarno društvo Nikoli sam vas vabi na tedenska druženja, pogovor ob čaju in sladkem prigrizku. Na druženjih izvajamo tudi prostčasne delavnice, lahko pa se preizkusite tudi v igranju različnih družabnih iger. Vsak torek od 15. do 19. ure / Štefanova 11, mala sejna soba

Merjenje krvnega pritiska

Humanitarno društvo Nikoli sam organizira brezplačno merjenje krvnega tlaka in ponuja splošne nasvete glede prehrane, telesne aktivnosti ipd. Vsako prvo sredo v mesecu od 17.30 do 19.15 / Zarnikova 3, pritličje, pisarna 5

OM Chanting

OM je prazvok, ki ustvarja in se razširja po vesolju. Primerno je za vse, sedi se na stolih. Ni potrebno, da imate posluh, vsak zna peti OM. Info na: FB - OM Chanting Slovenija ali www.bhaktimarga.si. Vsako ponedeljek od 18.00 do 19.15 / Štefanova 11, dvorana

Komemoracija ob Dnevu ČS Center

Spominska slovesnost in polaganje venca pri spomeniku 24 talcev – v sodelovanju z ZZB NOB Ljubljana Center.

13. 10. ob 16.30 / Ulica talcev, Ljubljana

DRAVLJE

Plesne vaje

Plesna skupina DU Dravlje je družba aktivnih in razigranih članov, ki radi plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo. Vabljeni, da se jim pridružite. Več informacij: mimica.herakovic@gmail.com. Vsak ponedeljek, sredo, četrtek in petek ob 9. uri / Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana

Plesne vaje za ljubitelje plesa

Plesne vaje vodi profesionalni plesni par. Vaje so namenjene ljubiteljem plesa v paru – dobrodošli ste vsi, tudi tisti brez plesnega partnerja. Informacije in prijave: 031 360 340 (Maja) *članarina. Vsak torek in četrtek ob 12. uri ter petek ob 15. uri / Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, velika dvorana

Merjenje krvnega pritiska in sladkorja

Brezplačno merjenje krvnega tlaka, splošni nasveti glede prehrane, telesne aktivnosti ipd. Vsak prvi torek v mesecu od 8.30 do 10.30 / Sedež ČS Dravlje, Draveljska 44, prvo nadstropje, soba 17

GOLOVEC

Delavnica TPO in prikaz uporabe defibrilatorja

Delavnica temeljnih postopkov oživljanja s pravilno uporabo defibrilatorja. Brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam. 15. 10. ob 18. uri / Kulturni dom Hrušica, Pot do šole 2a

JARŠE

KO RK Nove Jarše

Brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.

Vsak drugi ponedeljek v mesecu od 16. do 18. ure / Sedež ČS Jarše, Kvedrova 32, v prostorih KO RK

POLJE

Kosmatice

Pesnik Milan Šelj bo bral razigrane, vesele, poredne in resne pesmi iz slikaniške zbirke Kosmatice. Delavnica za najmlajše z založbo Zala in KUD Galerija C. C. U. Obvezne so predhodne prijave na polje@mklj.si ali 01 308 54 10. 15. 10. ob 17. uri / Knjižnica Polje, Polje 383

Jezikovno-pravilnična ura v nemščini

Jezikovno-pravilnična ura je primerna za učence prve in druge triade osnovne šole, dobrodošli pa so tudi otroci iz vrtcev. Potrebna je predhodna prijava. 21. 10. ob 17. uri / Knjižnica Polje, Polje 383

Joga za starejše

Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbo joge. Primerna je za starejše, vključuje počasne gibalne vaje, dihalne vaje in sproščanje. Več informacij: 082 055 177 ali 051 664 941.

Vsak ponedeljek ob 10. uri / DCA Zalog, Zaloška 267

Jutranja telovadba za starejše

Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na redno tedensko vadbo, s katero boste razgibali celo telo, poseben poudarek pa je na vajah, ki preprečujejo napredovanje starostno pogojenih zdravstvenih težav. Več informacij: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. e-mail zalog@dca-ljubljana.org. Vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek ob 8. uri / DCA Zalog, Zaloška 267

Chi gong in EFT za starejše

Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbe chi-gonga, starodavne kitajske zdravilne tehnike, in EFT-tapkanje, nežne psihološke akupresure. Več informacij: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. e-mail zalog@dca-ljubljana.org. Vsak torek ob 9.30 (EFT) / Vsako sredo ob 8. uri (CHI GONG) / DCA Zalog, Zaloška 267

POSAVJE

Razvoj intuitivnih sposobnosti

Vaje za razvoj in spodbujanje intuitivnih sposobnosti ter prepoznavo vzrokov za blokade v življenju. Po skupnih vajah se lahko po dogovoru udeležite individualnih konzultacij in vaj. Zaradi omejenega števila je prijava obvezna: nikolisam@outlook.com. 24. 10. od 17. do 19. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kabinet 1 v kleti

Aktiviranje čaker

Na delavnici bomo izvajali vaje za prepoznavanje energijskih blokad v čakrah, vaje za ponovno aktiviranje in stimuliranje delovanja vseh sedmih čaker. 29. 10. ob 17.30 / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Predstava Tartuffe

Vabljeni na predstavo Tartuffe avtorja Moliéra z domačim BEŠTEKteatom. Vstop je prost, obvezna pa je rezervacija kart na bester.teater@gmail.com. Število kart je omejeno. 10. 10. ob 20. uri ter ponovitev 11. 10. in 16. 10. ob 20. uri / Prosvetni dom v Savljah, Savlje 101

Čaj ob petih

Tedenska srečanja in druženja s HD Nikoli sam, namenjena vsem generacijam. Vsak udeleženec brezplačno prejme tudi topel napitek (čaj ali kavo) ter se posladka s keksi. Vsak četrtek od 16. do 19. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kabinet 2 v kleti

Brezplačno merjenje krvnega tlaka

Merjenje izvaja medicinska sestra, ki vam lahko ponudi tudi splošne nasvete glede vzdrževanja krvnega tlaka. Vsak prvi četrtek v mesecu od 17. do 18. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Risarsko izražanje

Risanje s HD Nikoli sam je namenjeno vsem generacijam, udeleženci imajo možnost učenja in pridobivanja dodatnega znanja različnih tehnik risanja in barvanja. Vsak četrtek od 17. do 19. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kabinet 1 v kleti

Klekljanje - idrijske čipke

Z vami bo izkušena klekljarica, doma iz Idrije. S seboj prinesite dobro voljo in pribor, ki ga potrebujete za ustvarjanje. Vsak četrtek od 17. do 19. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kabinet 2 v kleti

Merjenje živosti biopolja in energijskih potencialov

Z nihalom IZIS vam bomo izmerili živost biopolja, gostoto informacij, načetost avre. Po izmeri sledi kratka konzultacija in usmeritev za morebitno ponovno vzpostavitev ravnovesja in izboljšanje stanja. Vsak prvi četrtek v mesecu ob 17.30 / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Skupinski plesi z Vrtnico (40+)

Poudarek je na skupinskih plesih, ki se izvajajo na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. Lahko pa tudi ples v parih. Vsako sredo od 20. do 22. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Ples z Društvom Vrtnica (40+)

Utrjevanje in vadba skupinskih plesov na latino glasbo, angleški valček in sirtaki. V drugem delu pa tudi ples v parih na standard glasbo oz. po želji. Glasbo (CD) vrtijo sami ob dobrem ozvočenju. Vsak petek od 19. do 22. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Joga z Društvom Vrtnica

Vabljeni na izvajanje joge z Društvom Vrtnica. Vsak torek in četrtek od 9. do 11. ure / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Migajmo za zdravje

Vabijo vas na vadbo s ŠD Ljubljana Ježica, ki je namenjena vsem generacijam. Več informacij: 051 650 415 (Mojca). Vsak ponedeljek ob 19. in 20. uri / Vsako sredo ob 18. in 19. uri / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

Splošne telesne vaje

Vabijo vas na splošne telesne vaje s ŠD Ljubljana Ježica, namenjene vsem generacijam. Več informacij: 051 650 415 (Mojca) Vsak torek ob 19. uri / Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kletna dvorana

ROŽNIK

Srečanje društva Al-Anon za samopomoč družin alkoholikov

Družinske skupine Al-Anon lahko pomagajo vsem, ki so prizadeti zaradi prekomernega pitja družinskega člana ali prijatelja. Več informacij: 041 494 767 in 041 389 129. Vsak ponedeljek ob 10. uri in vsak petek ob 20. uri / Brdnikova ulica 14, sejna soba

Brezplačne meritve za člane RK

Brezplačno merjenje krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi za člane KORK. Vsako prvo sredo v mesecu od 16. do 18. ure / Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38

Brezplačne meritve za člane RK

Brezplačno merjenje višine krvnega tlaka, sladkorja, holesterola in trigliceridov v krvi za člane KORK. Vsako drugo sredo v mesecu od 8. do 10. ure / Brdnikova ulica 14, sejna soba

RUDNIK

Pisana jesen

Na ustvarjalni delavnici z društvom Poligilda boste izdelali klobuček z jesenskimi motivi. Namenjena odraslim in večjim otrokom v spremstvu odraslih. Obvezna prijava na mol.rudnik@ljubljana.si (ali 01 428 03 45) do srede, 21. 10., do 12. ure. 22. 10. od 18. do 20. ure / Izanska cesta 303, 1. nadstropje

ŠENTVID

Kompostiranje in organsko gnojenje

S strokovnjakom se boste pogovorili o osnovah kompostiranja na vrtu in kako z enostavnim, rednim delom izboljšati kompost.

12. 10. ob 16. uri / Vrtniki Vižmarje – Brod

TRNOVO

Vrt čez zimo

Kaj se bo dogajalo na vrtu, ko bo sezone konec? Kakšne naloge nas čakajo čez zimo, ko vrt počiva, pa naj bo zima zelena ali bela? 14. 10. ob 17. uri / Učni zelenjavni vrt, Rakova jelša

Zaključek sezone 2020

Povzetek letošnje sezone. Načrti za naslednje leto. Zimske priprave na drugo pomlad na vrtu. 21. 10. ob 17. uri / Učni zelenjavni vrt, Rakova jelša

Človek, ali se ti zdi to v redu?

Mestna občina
Ljubljana

V mestu in naravi nismo sami.
Masko in ostale odpadke po uporabi
odvržemo v koše in ne na tla. Bodimo vzgled
našim someščankam in someščanom.

Človek, čuvaj svoje mesto. #clovek #LJZate

človek